

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.002.02.2017
P/17/068

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE*

* Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1330, ze zm.) i art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2018 r. poz. 419, ze zm.) Najwyższa Izba Kontroli wyłączyła jawność informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa poprzez usunięcie fragmentów wystąpienia pokontrolnego w miejscach oznaczonych nawiasem [...].

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/068 – Finansowanie produkcji radiofarmaceutyków ze środków publicznych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Beata Pękuł, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/44/2017 z dnia 7 lutego 2017 r. oraz nr LKA/132/2017 z 28 kwietnia 2017 r. 2. Mariusz Kryнке, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/58/2017 z dnia 24 lutego 2017 r. oraz nr LKA/133/2017 z 28 kwietnia 2017 r.
	[Dowód: akta kontroli str. 1-8]
Jednostka kontrolowana	Uniwersytet Warszawski, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	dr hab. Marcin Pałys prof. UW - Rektor Uniwersytetu Warszawskiego
	[Dowód: akta kontroli str. 9]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Uniwersytet nie podjął należytych działań przygotowując realizację inwestycji obejmującej utworzenie Ośrodka Produkcji i Badania Radiofarmaceutyków², zlokalizowanego na terenie Środowiskowego Laboratorium Ciężkich Jonów UW³, ponieważ:

- nie dokonał rzetelnej analizy finansowania tego zamierzenia ograniczając się wyłącznie do uzyskania ogólnego opracowania w zakresie nakładów koniecznych do poniesienia, które okazały się niedoszacowane, co skutkowało koniecznością korekt założeń finansowych już na etapie początkowym realizacji inwestycji, tj. w trakcie wylaniania wykonawcy,
- nietrafnie ocenił możliwości zorganizowania produkcji radiofarmaceutyków z przeznaczeniem do badań diagnostycznych PET⁴ w ramach Międzyuczelnianego Ośrodka Tomografii Pozytonowej PET⁵, który miał być utworzony przez UW i Akademię Medyczną w Warszawie⁶.

NIK dokonując oceny wzięła pod uwagę, że utworzenie ośrodka produkcji radiofarmaceutyków przez Uniwersytet miało na celu rozpowszechnienie techniki diagnostycznej PET na polskim rynku ochrony zdrowia (pierwszy ośrodek PET uruchomiono w marcu 2003 r. w Bydgoszczy), co jednak nie zwalniało z dokonania kompletnych analiz pozwalających na rzetelną ocenę możliwości realizacji przedsięwzięcia, zarówno pod względem organizacyjnym, jak też finansowym.

W trakcie realizacji inwestycji, Uniwersytet podejmował skuteczne działania, które doprowadziły do utworzenia OPBR i uruchomienia w nim działalności naukowo-

¹ Zwanym dalej: „UW” lub „Uniwersytetem”.

² Zwanego dalej: „OPBR” lub „Ośrodkiem”.

³ Zwanego dalej: „ŚLCJ”.

⁴ Pozytonowej Tomografii Emisyjnej, zwanej dalej: „diagnostyką PET” lub „badaniami PET”.

⁵ Zamiennie nazywany w dokumentacji Uniwersytetu również jako: „Warszawski Ośrodek PET”.

⁶ Z dniem 22 marca 2008 r. zmieniła nazwę na Warszawski Uniwersytet Medyczny, zwany dalej „WUM”.

badawczej oraz produkcyjnej w zakresie wytwarzania radiofarmaceutyków wykorzystywanych w celach naukowych oraz stosowanych w badaniach diagnostycznych PET. NIK zauważa jednak, że Ośrodek ten nie powstał w formule Międzyuczelnianego Ośrodka Tomografii Pozytonowej PET z oddziałem produkcji w Uniwersytecie (zakładanej przez UW we wnioskach o dofinansowanie złożonych w Komitecie Badań Naukowych⁷, na podstawie których Uniwersytet pozyskał dotację na ww. cele w wysokości 10 mln zł) oraz nie dochowano zakładanych terminów na jego uruchomienie. Opóźnienia w tym zakresie wynikały głównie ze zwłoki w podjęciu decyzji przez Międzynarodową Agencję Energii Atomowej w Wiedniu⁸ o podpisaniu umowy z wykonawcą Ośrodka w systemie „pod klucz”, a następnie z konieczności przedłużenia terminu realizacji umowy na roboty budowlane zawartej z tym wykonawcą przez Uniwersytet.

Wprawdzie przekazanie⁹ przez Uniwersytet do MAEA czynności wyboru wykonawcy Ośrodka w systemie "pod klucz"¹⁰ było umotywowane m.in. ograniczeniem ryzyka niezapewnienia integralności pomiędzy instalowanym sprzętem i miejscem jego montażu, to jednak późniejsze zdarzenia, tj.:

- opóźnienia (ponad 23 miesiące) w podpisaniu przez MAEA umowy z wybranym przez siebie wykonawcą na realizację zadania w ramach projektu POL/4/016¹¹ i w konsekwencji opóźnienie w zawarciu umowy przez UW na roboty budowlane z wykonawcą wybranym przez MAEA,
 - opóźnienia w wykonywaniu robót budowlanych przez podwykonawcę, a w konsekwencji rozwiązanie z nim umowy przez głównego wykonawcę, i następnie przedłużenie terminu na ich wykonanie o 36 miesięcy,
- wpłynęły niekorzystnie na realizację przedsięwzięcia, skutkując niedochowaniem zakładanych terminów.

Z powodu przedłużenia terminu realizacji robót budowlanych zrezygnowano z utworzenia, wspólnie z Akademią Medyczną w Warszawie, Warszawskiego Ośrodka PET i z opóźnieniem uruchomiono w OPBR produkcję radiofarmaceutyków. W dalszej konsekwencji UW zrezygnował z wcześniejszych zamierzeń dotyczących samodzielnej produkcji radiofarmaceutyków, i powierzył realizację tego zadania powołanej przez siebie spółce UWRC Sp. z o.o.¹², wyłaniając jednocześnie partnera strategicznego w celu wytwarzania przez niego radiofarmaceutyków w OPBR.

NIK pozytywnie ocenia zawarcie w umowie dzierżawy OPBR na rzecz UWRC korzystnych dla Uniwersytetu zapisów dotyczących:

- możliwości nieodpłatnego korzystania z Ośrodka przez UW na potrzeby badań naukowych, co umożliwiło prowadzenie w nim działalności badawczej na zasadach określonych w umowach. NIK zauważa jednak, że nie realizowano wspólnych prac badawczych z partnerem strategicznym UWRC, tj. Advanced Accelerator Applications Polska Sp. z o.o.¹³, co było zakładane na etapie

⁷ Zwanym dalej: „KBN”. Był to naczelny organ administracji rządowej do spraw polityki naukowej i naukowo-technicznej Polski. Zgodnie z ustawą z dnia 8 października 2004 o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2008 r., Nr 169, poz. 1049 ze zm.) jego zadania w zakresie finansowania przekazane zostały ministrowi właściwemu dla spraw nauki.

⁸ Zwaną dalej: „MAEA”.

⁹ Kontrola NIK nie obejmowała badania prawidłowości wyboru przez Międzynarodową Agencję Energii Atomowej w Wiedniu wykonawcy robót adaptacyjnych i dostawcy sprzętu do OPBR oraz przekazania do tej agencji realizacji zadania w tej części.

¹⁰ Obejmującym sporządzenie dokumentacji, uzyskanie pozwolenia, wykonanie robót budowlanych i dostawę urządzeń oraz aparatury.

¹¹ Projekt współpracy technicznej POL/4/016 „System cyklotronu do produkcji radiofarmaceutyków stosowanych w tomografii pozytonowej, zainstalowany w Warszawie”.

¹² Spółki utworzonej do komercjalizacji wyników badań naukowych Uniwersytetu.

¹³ Zwana dalej: „AAA Polska”.

wyboru poddzierżawcy i ujęte w umowach dzierżawy zawartej z UWRC i poddzierżawy zawartej pomiędzy UWRC a AAA Polska;

- sposobu ustalania czynszu, uzależniających jego wysokość od wielkości przychodów UWRC z tytułu poddzierżawy Ośrodka, przy jednoczesnym ustaleniu stałego elementu tego czynszu, tj. kwoty [...] rocznie oraz zapewnieniu zwrotu kosztów korzystania z OPBR obejmujących media (energia elektryczna, woda) i opłaty publicznoprawne dotyczące nieruchomości.

Jako nierzetelny NIK ocenia nadzór Uniwersytetu nad terminowością wnoszenia przez UWRC opłat za media, gdyż w 58 przypadkach na kwotę 565 562,18 zł spośród 95 zapłaconych faktur¹⁴ wystąpiły opóźnienia w ich regulowaniu, wynoszące od 1 do 49 dni, a działania w celu naliczenia i wyegzekwowania kar umownych podjęto dopiero w trakcie kontroli NIK.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Podjęcie decyzji o uruchomieniu produkcji radiofarmaceutyków

Opis stanu
faktycznego

Zarządzeniem Rektorów UW i Akademii Medycznej z 1 lutego 2002 r., powołano Międzyuczelniany Zespół Inicjatywny¹⁵ w celu:

- organizacji Międzyuczelnianego Ośrodka Tomografii Pozytonowej PET,
- przygotowania aktów prawnych powołujących ten ośrodek,
- prowadzenia inwestycji budowlanej i „aparaturowej”.

[Dowód: akta kontroli str. 41]

W związku z planowanym uruchomieniem *Międzyuczelnianego Ośrodka Tomografii Pozytonowej PET*, w 2003 r. pomiędzy jednostkami medycznymi i badawczymi¹⁶ zostało zawarte „Porozumienie o współpracy” mające na celu rozwinięcie w Warszawie metody PET z zastosowaniem do celów diagnostycznych, badawczych i dydaktycznych. Sygnatariusze tego porozumienia udzielili poparcia dotychczasowym i przyszłym wystąpieniom Zakładu Medycyny Nuklearnej Szpitala Klinicznego Akademii Medycznej i ŚLCJ, mającym na celu uzyskanie funduszy koniecznych do adaptacji pomieszczeń i wyposażenia Międzyuczelnianego Ośrodka Tomografii Pozytonowej.

[Dowód: akta kontroli str. 1233-1234]

UW na etapie przygotowania inwestycji założył, że OPBR zlokalizowany w ŚLCJ będzie spełniał dwie równorzędne funkcje, tj. ośrodka produkującego radiofarmaceutyki na potrzeby diagnostyki oraz ośrodka prowadzącego badania naukowe nad radiofarmaceutykami.

[Dowód: akta kontroli str. 2490]

We wrześniu 2003 r. Uniwersytet złożył wniosek do MAEA o dofinansowanie w latach 2005-2006 z Funduszu Współpracy Technicznej projektu „Cyclotron facility

¹⁴ W tym 10 przypadków (na łączną kwotę 90 595,59 zł) dotyczyło opóźnień powyżej 30 dni.

¹⁵ Powołanie zespołu było poprzedzone uchwałą Komitetu Fizyki Medycznej i Radiobiologii Polskiej Akademii Nauk z 25 października 2001 r. w której zapisano: „Komitet zdając sobie sprawę z ogromnych opóźnień w zastosowaniu tej techniki badawczej i diagnostyki w Polsce gorąco popiera starania Środowiskowego Laboratorium Ciężkich Jonów Uniwersytetu Warszawskiego i Centralnego Szpitala Klinicznego Warszawskiej Akademii Medycznej mające na celu utworzenie Środowiskowego Centrum PET opartego o współpracę obu tych jednostek”.

¹⁶ M.in.: ŚLCJ, Zakład Medycyny Nuklearnej Szpitala Klinicznego Akademii Medycznej, Wydziały: Fizyki, Biologii i Chemii UW, Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie, Instytut Biologii Doświadczalnej PAN im. M. Nenckiego, Centrum Onkologii – Instytut M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie, Wojskowy Instytut Medyczny Centralny Szpital Kliniczny w Warszawie, Instytut Biochemii i Biofizyki PAN w Warszawie. W dokumentacji Uniwersytetu dla powyższej inicjatywy stosowano nazwę *Warszawskiego Konsorcjum Współpracy PET*.

for Positron Emission Tomography Radiofarmaceuticals in Warsaw”¹⁷. Placówka powstała w wyniku jego realizacji miała dostarczać co najmniej 4 000 dawek FDG¹⁸ rocznie do co najmniej trzech aparatów PET i co najmniej dwóch dostosowanych zespołów SPECT¹⁹ w warszawskich ośrodkach medycznych. Pismem z 30 listopada 2004 r. Prezes Państwowej Agencji Atomistyki poinformował o zatwierdzeniu ww. projektu przez MAEA do realizacji z początkiem 2005 r.

[Dowód: akta kontroli str. 42, 46, 2338]

We wniosku z czerwca 2003 r. o przyznanie dotacji na inwestycję budowlaną w 2004 r., pt.: „Adaptacja pomieszczeń dla cyklotronu i radiochemii PET”, złożonym w Ministerstwie Nauki i Informatyzacji²⁰ przez UW w imieniu Warszawskiego Konsorcjum Współpracy PET:

- realizację inwestycji zaplanowano na okres od 1 czerwca 2004 r. do 31 grudnia 2004 r., a wnioskowana kwota dotacji wyniosła 1 830 000 zł przy wartości robót do wykonania – 1 930 000 zł²¹,
- określono przeznaczenie inwestycji - badania naukowe przy pomocy produkowanych radioizotopów (badanie nowych substancji biologicznie czynnych znakowanych radioizotopami PET oraz poszukiwanie nowych znaczników) oraz rutynowa produkcja FDG dla celów diagnostyki medycznej,
- ustalono koszty całej inwestycji w wysokości 5 250 000 euro²², w tym: 500 000 euro na adaptację budynku, 1 200 000 euro - cyklotron, 500 000 euro – radiochemię, 1 800 000 - euro skaner PET (niewchodzący w koszty wyposażenia „Oddziału produkcji radiofarmaceutyków” planowanego w budynku ŚLCJ), 200 000 euro - mikroskaner zwierzęcy.

[Dowód: akta kontroli str. 1146-1184]

We wniosku ŚLCJ z maja 2004 r. o przyznanie dotacji na inwestycję „aparaturową”, złożonym w Komitecie Badań Naukowych²³, w związku z podjęciem przez Zespół Interdyscyplinarny KBN decyzji o współfinansowaniu przez MNiI przedsięwzięcia pn. „Warszawski Ośrodek PET”, ujęto dokonanie zakupu i instalacji cyklotronu w terminie do 31 grudnia 2005 r. (planowane nakłady z dotacji 9 200 000 zł) oraz oprzyrządowania systemu ochrony radiologicznej (z dotacji 800 000 zł). Zakupione urządzenia miały służyć do realizacji wspólnych programów badawczych w ramach Warszawskiego Konsorcjum Współpracy PET oraz do produkcji radiofarmaceutyków dla procedur diagnostyki medycznej prowadzonych w ośrodkach medycznych w okolicach Warszawy. Przewidywano docelowo produkcję 1 000 dawek rocznie na potrzeby badań naukowych i ok. 3 000 dawek dla potrzeb diagnostyki medycznej.

Proponowana struktura kosztów całej inwestycji „Warszawski Ośrodek PET”, obejmującej UW oraz Akademię Medyczną, przedstawiała się następująco:

- adaptacja pomieszczeń: UW 2 mln zł (środki MNiI) i Akademii Medycznej – 2 mln zł (środki MZ),

¹⁷ Dotyczącego realizacji inwestycji uruchomienia systemu cyklotronu do produkcji radiofarmaceutyków stosowanych w badaniach PET.

¹⁸ Fluorodeoksyglukozy – najczęściej stosowanego radiofarmaceutyku w diagnostyce PET.

¹⁹ Technika tomografii, w której stosowane izotopy wytwarzają promieniowanie gamma.

²⁰ Zwanym dalej: „MNI”.

²¹ Roboty budowlano-montażowe 1 152 000 zł, wyposażenie 500 000 zł, rezerwa 83 000 zł, inwentaryzacja, ekspertyzy, dokumentacja projektowa i przetargowa oraz nadzór autorski i inwestorski –195 000 zł. Koszty robót oszacowane w „Analizie kosztów inwestycyjnych realizacji tomografu pozytonowego w zakresie robót budowlano-montażowych (Przebudowa i modernizacja istniejącego obiektu podziemnego gospodarki wodno-ściekowej ŚLCJ dla potrzeb tomografu pozytonowego)” opracowanej przez AB Sp. z o.o.

²² Tj. 4 300 000 euro netto, 950 000 euro VAT.

²³ Dalej zwanym: „KBN”.

- system cyklotronu – 10,05 mln zł (finansowanie z MNiI - 10 mln zł i MAEA 0,05 mln zł),
- urządzenia radiochemiczne i kontroli jakości - wyposażenie ośrodka produkcji radiofarmaceutyków – 9,2 mln zł (finansowanie ze środków MAEA – 5,2 mln zł i funduszy strukturalnych - 4 mln zł)
- skanery PET 2 szt. po 10 mln zł dla Akademii Medycznej w Warszawie i Instytutu Onkologii im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie (finansowanie ze środków MZ),
- mikroskaner PET – 3 mln zł (finansowanie – inne źródła).

[Dowód: akta kontroli str. 1185-1206]

Według opracowania z września 2003 r. pt. „*Stan obecny i perspektywy rozwoju technik tomografii pozytonowej w Polsce i w Warszawie*”²⁴, koszt powstania Warszawskiego Ośrodka PET oszacowano na kwotę 7 442 000 euro brutto, w tym adaptacja budynku w ŚLCJ – 500 000 euro netto, cyklotron – 1 200 000 euro netto, radiochemia – 500 000 euro netto, dwa skanery po 1 800 000 euro netto zlokalizowane w Akademii Medycznej oraz Instytucie Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie, mikroskaner zwierzęcy – 300 000 euro netto. W ww. opracowaniu podano również, że w Polsce jedyny ośrodek PET został uruchomiony w marcu 2003 r. w Regionalnym Centrum Onkologii w Bydgoszczy i został sfinansowany ze środków własnych.

[Dowód: akta kontroli str. 1236-1246]

W „*Raporcie dotyczącym produkcji Radiofarmaceutyków FDG przez OPBR w ŚLCJ-UW...*” z 5 czerwca 2009 r. (przygotowanym dla Agencji Oceny Technologii Medycznych), tj. powstałym w trakcie trwania robót adaptacyjnych i zakupów aparatury oraz sprzętu do OPBR, podano szacunkowy całkowity koszt nakładów na utworzenie Ośrodka na kwotę 20 794 060 zł, w tym na zakup sprzętu 10 140 262 zł, adaptację pomieszczeń 7 509 298 zł, szkolenia i ekspertyzy 544 500 zł, uruchomienie produkcji i rozruch – 2 600 000 zł (obejmujący m.in. koszty nadzoru inwestycyjnego, personelu, opracowania dokumentacji walidacyjnej i rejestracyjnej, materiałów). Według ww. „*Raportu...*” OPBR miał służyć produkcji najszerzej stosowanego w tomografii pozytonowej radiofarmaceutyku FDG dla ośrodków warszawskich posiadających lub planujących zainstalowanie skanerów PET-CT oraz miał być wykorzystywany do prowadzenia prac badawczych ukierunkowanych na wytwarzanie nowych radiofarmaceutyków.

W ww. „*Raporcie...*” zakładano m.in., że:

- a) budowany OPBR, bez dodatkowych inwestycji „aparaturowych”, mógłby zapewnić obsługę dwóch szpitali poza Warszawą przy jednoczesnej obsłudze dwóch lub trzech ośrodków warszawskich;
- b) w produkcję oraz dystrybucję i komercjalizację radiofarmaceutyku FDG miały być zaangażowane dwa podmioty, tj.:
 - *wytwarzający* – oparty na istniejącej i niezbędnej do zatrudnienia kadrze ŚLCJ – jako wyodrębniona struktura organizacyjna ŚLCJ; podmiot ten miał wystąpić o zezwolenie na wytwarzanie produktu leczniczego FDG,
 - *odpowiedzialny*, który miał uzyskać rejestrację radiofarmaceutyku i zatrudnić wymagane prawem farmaceutycznym osoby monitorujące

²⁴ Stanowiącego załącznik do wniosku o przyznanie dotacji na inwestycję „aparaturową”. Autorzy opracowania: Jerzy Jastrzębski (ŚLCJ UW), Leszek Królicki (Zakład Medycyny Nuklearnej Szpital Kliniczny Akademii Medycznej w Warszawie), Marek P. Nowacki (Centrum Onkologii-Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie).

bezpieczeństwo jego stosowania oraz zajmować się jego dystrybucją do ośrodków diagnostycznych;

- c) rozważano prowadzenie działalności OPBR w jednej z trzech form: fundacji lub współpracy z przedsiębiorcą mającym doświadczenie w rejestracji i dystrybucji radiofarmaceutyków, który stałby się podmiotem odpowiedzialnym w ramach podpisanej wieloletniej umowy z Uniwersytetem albo prowadzenie produkcji i dystrybucji radiofarmaceutyków jako wydzielonej działalności gospodarczej UW;
- d) zakładany zysk netto ze sprzedaży FDG wyprodukowanego w OPBR miał wynieść²⁵: w 2011 r. - 98 846 euro, w 2012 r. – 104 564 euro, w 2013 r. - 88 280 euro, w 2014 r. – 67 387 euro, w 2015 r. – 46 076 euro.

[Dowód: akta kontroli str. 2220-2305]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Uniwersytet nierzetelnie przygotował realizację inwestycji polegającej na utworzeniu OPBR. Nie wykonano, przed podjęciem decyzji o produkcji radiofarmaceutyków w UW przeznaczonych do badań diagnostycznych PET, opracowań czy analiz umożliwiających fachową ocenę możliwości i potrzeb w tym zakresie oraz opłacalności produkcji radiofarmaceutyków, uwzględniających zmieniające się warunki otoczenia rynkowego i ryzyka z tym związane, np. zaangażowanie podmiotów komercyjnych w uruchamianie produkcji FDG w Polsce.

Jak wyjaśnił Rektor Uniwersytetu: „(...) w roku 2000, kiedy przystąpiono do działań zmierzających do pozyskania funduszy na produkcję radiofarmaceutyków mających zastosowanie w diagnostyce PET w tym FDG jak i funduszy na zakup skanera PET, w Polsce ta technika diagnostyczna była nieobecna. Decyzja o przyznaniu środków była decyzją polityczną a nie biznesową. Ośrodek produkcji radiofarmaceutyków w Uniwersytecie Warszawskim i skaner PET w Warszawskim Uniwersytecie Medycznym miały być pierwszymi i to one w zamyśle współautorów miały wprowadzić technikę diagnostyczną PET do Polski. Technika PET była wykorzystywana w Europie Zachodniej od końca lat siedemdziesiątych. Dlaczego do roku 2004 firmy zachodnie nie weszły do Polski z taką usługą medyczną? Na to pytanie nie znamy odpowiedzi. Pojawienie się ośrodków innych niż w UW i WUM miało miejsce dopiero po wprowadzeniu przez system opieki zdrowotnej w Polsce finansowania z budżetu państwa wymienionego badania i od tego momentu można mówić o biznesowym planowaniu przedsięwzięcia.”

[Dowód: akta kontroli str. 2491]

W ocenie NIK, nie dochowano należytej staranności na etapie przygotowania inwestycji w latach 2000-2003²⁶ w zakresie ustalenia wielkości nakładów niezbędnych do jej realizacji i źródeł finansowania. W konsekwencji kwota nakładów na roboty budowlane (projektowe, adaptacyjne, wyposażenie, inwentaryzację, ekspertyzy, postępowania przetargowe nadzór inwestorski i autorski) z szacowanej w wysokości 1,9 mln zł (2003 r. – według wniosku złożonego do MNil) wzrosła do 4,3 mln zł już w momencie wyboru przez MAEA wykonawcy dokumentacji projektowej i robót budowlanych (2005 r.), a koszty

²⁵ Przy założeniach: szacowane koszty inwestycyjne w wysokości 21,3 mln zł będą w 75% amortyzowane w ciągu 5 lat (pozostałe 25% OPBR miał pracować na potrzeby badań naukowych), inflacja roczna – 2%, cena dawki – 350 euro w 2011 r. przy sprzedaży rocznej 5 000 dawek malejąca w kolejnych latach do 310 euro w 2015 r. przy wzroście produkcji do 6 000 dawek w 2015 r.

²⁶ Wg wyjaśnień Rektora UW w 2000 r. rozpoczęto działania zmierzające do pozyskania funduszy na inwestycję, a w 2003 r. złożono wnioski o dofinansowanie w MAEA oraz MNil.

całkowite utworzenia OPBR z planowanych 10 mln zł zwiększyły się do 24,8 mln zł²⁷.

NIK zwraca uwagę, że nastąpiło znaczne zwiększenie kosztów inwestycji w zakresie robót adaptacyjnych z planowanych 1 388 295 zł²⁸ obejmujących roboty budowlano-montażowe (1 208 600 zł), prace przedprojektowe (20 300 zł), projektowe (87 623 zł), nadzór autorski (13 143 zł), koszty opracowań uzupełniających (40 500 zł) i inwestorski (18 129 zł), do kwoty 1 695 637 USD²⁹ (bez podatku VAT) wynikającej z Artykułu 8 umowy na prace projektowe i roboty budowlane zawartej pomiędzy UW a GEMS Francja.

[Dowód: akta kontroli str. 811-817, 1158-1160, 1530-1531]

Kierownik projektu wyjaśnił: „(...) ww. dokument (opracowanie AB sp. z o.o. – przyp. NIK) zawierał niedoszacowanie robót budowlanych w zakresie adaptacji pomieszczeń ŚLCJ dla potrzeb utworzenia ośrodka produkcji radiofarmaceutyków, które wynikało z braku materiałów porównawczych dla tego typu budowli i było oparte na szacunkach. Zlecono wykonanie ww. analizy architektowi, który wcześniej zaprojektował i miał dostęp do dokumentacji budynku ŚLCJ, w którym miały być przeprowadzone roboty adaptacyjne dla OPBR”.

[Dowód: akta kontroli str. 2687]

Rektor UW wyjaśnił także, że: (...) planowane nakłady przed rozpoczęciem projektu obejmowały tylko kwotę 10 mln złotych. Wynikały one z oszacowania kosztów inwestycji wykonanego przez zatrudnionego przez ŚLCJ architekta (...). Kwoty jakie złożyły się na całość inwestycji dochodziły stopniowo i nie były do przewidzenia w roku 2002. ŚLCJ UW systematycznie składał wnioski do różnych programów finansujących jakie pojawiały się w Polsce i za granicą. Tylko część z nich zakończyła się sukcesem dla aplikującego. (...) W trakcie realizacji projektu składane były do centrali UW aktualizacje dokumentu pod nazwą ORIENTACYJNE ZESTAWIENIE KOSZTÓW „WARSZAWSKIEGO OŚRODKA PRODUKCJI RADIOFARMACEUTYKÓW – PET” finansowanego z grantu inwestycyjnego Komitetu Badań Naukowych DECYZJA Nr 4974/IA-IB/115/2004 oraz grantu Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej TC Project POL4016, tzw. ZZK. Nie dysponujemy obecnie tymi dokumentami”.

[Dowód: akta kontroli str. 2486-2488]

Rektor Uniwersytetu w złożonych wyjaśnieniach stwierdził ponadto, że w czasie realizacji projektu okazało się, iż wycena adaptacji pomieszczeń dla OPBR (wykonana przez architekta), była niedoszacowana ze względu na unikalność projektu w skali kraju w tamtym czasie i wynikający stąd brak materiału porównawczego do wykonania takiego oszacowania.

Zdaniem NIK, podnoszona w wyjaśnieniach Rektora unikalność projektu powinna stanowić przesłankę większej ostrożności i podjęcia działań umożliwiających rzetelne oszacowanie wielkości nakładów koniecznych do poniesienia i ustalenia pewnych źródeł finansowania ww. inwestycji w zaplanowanej skali przed jej rozpoczęciem.

NIK zwraca również uwagę, że kalkulacje opłacalności produkcji radiofarmaceutyków na cele diagnostyczne, przeprowadzono dopiero w 2009 r.

²⁷ Ostateczna kwota nakładów wyniosła 24 788 732,07 zł (w tym roboty budowlane – 8 366 369,39 zł), co szczegółowo opisano w dalszej części niniejszego wstąpienia pokontrolnego.

²⁸ Według „Analizy kosztów inwestycyjnych realizacji tomografu pozytonowego w zakresie robót budowlano-montażowych (Przebudowa i modernizacja istniejącego obiektu podziemnego gospodarki wodno-ściekowej ŚLCJ dla potrzeb tomografu pozytonowego)”, opracowanej przez AB Sp. z o.o. Stanowiła ona załącznik do wniosku o przyznanie dotacji na inwestycję budowlaną z czerwca 2003 r. złożonego do Komitetu Badań Naukowych, na podstawie którego otrzymano dotację.

²⁹ Tj. 4 433 752 zł - wg kursu sprzedaży NBP 1USD=2,6148 zł - Tabela nr 206/C/NBP/2007 z dnia 22 października 2007 r. obowiązująca od dnia 23 października 2007 r.

i zamieszczono je w „Raporcie dotyczącym produkcji Radiofarmaceutyków FDG przez OPBR w ŚLCJ-UW...” z 5 czerwca 2009 r., tj. powstałym w trakcie trwania robót adaptacyjnych i zakupów aparatury oraz sprzętu do OPBR.

W ocenie NIK, nierzetelnie przygotowano się do realizacji tej inwestycji i nietrafnie oceniono warunki oraz możliwości prowadzenia przez UW produkcji radiofarmaceutyków w formule *Międzyuczelnianego Ośrodka Tomografii Pozytonowej PET*, co zakładano we wnioskach o dofinansowanie składanych w KBN. Nie sporządzono rzetelnej kalkulacji przedsięwzięcia, ani też nie wykonano rzetelnych analiz ekonomicznych potwierdzających zasadność jego realizacji w przyjętym kształcie, w tym dotyczących krajowej produkcji radiofarmaceutyków do badań diagnostycznych PET. Nie przeprowadzono także analizy możliwości utworzenia i funkcjonowania *Międzyuczelnianego Ośrodka Tomografii Pozytonowej PET* ograniczając się wówczas do wyłonienia Międzyuczelnianego Zespołu Inicjatywnego, w celu m.in. jego powołania, co faktycznie nigdy nie nastąpiło.

2. Przebieg procesu inwestycyjnego

Opis stanu
faktycznego

2.1. Utworzenie OPBR, obejmujące wykonanie robót budowlanych w zakresie adaptacji pomieszczeń ŚLCJ oraz zakup aparatury i wyposażenia do Ośrodka, dla którego poniesione nakłady wyniosły ogółem 24 788 732,07 zł (8 366 369,39 zł na roboty budowlane i 16 422 362,68 zł na dostawę sprzętu i wyposażenia), sfinansowano ze środków:

- MAEA w kwocie 2 515 024,12 zł,
- Ministra Nauki i Informatyzacji w kwocie 10 000 000 zł oraz uzyskanych odsetek w wysokości 1 677 245,91 zł,
- Ministra Zdrowia w kwocie 2 000 000 zł,
- EFRR³⁰, w ramach Sektorowego Program Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw³¹ na lata 2004-2006³², w kwocie 355 840,91 zł oraz z publicznych środków krajowych w kwocie 3 202 568,20 zł³³,
- EFRR w kwocie 4 273 368,72 zł oraz z dotacji celowej w kwocie 754 123,90 zł, tj. łącznie 5 027 492,62 zł, w ramach projektu „Centrum Badań Przedklinicznych i Technologii (CePT)”³⁴ realizowanego w zakresie Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka,
- własnych UW w kwocie 10 560,31 zł.

[Dowód: akta kontroli str. 2731]

2.1.1. Ze środków MAEA w kwocie 2 515 024,12 zł³⁵, przyznanych na podstawie umowy z 18 maja 2005 r. o realizację projektu współpracy technicznej pn. POL/4/016³⁶, współfinansowano zakup aparatury i sprzętu, w tym m.in.: cyklotronu,

³⁰ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.

³¹ Dalej zwany: „SPO-WKP”.

³² Priorytet 1 Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu, Działanie 1.4 Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką, poddziałanie 1.4.3 „Inwestycje związane z budową, modernizacją i wyposażeniem specjalistycznych laboratoriów Centrum Zaawansowanych Technologii i Centrów Doskonałości, działających w priorytetowych dziedzinach rozwoju polskiej gospodarki”.

³³ Otrzymań na podstawie decyzji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr WKP_1/1.4.3/2005/24/144/447/2007 z 3 sierpnia 2007 r.

³⁴ UW jako partner projektu CePT miał realizować część z 14 zadań, tj.: zadanie nr 3 „Utworzenie pracowni chemii 11C i 15O CePT”, zadanie nr 4 „Utworzenie centrum badań fizyko-chemicznych układów i materiałów o znaczeniu biologicznym CePT”, zadanie nr 5 „Utworzenie centrum wielkoskalowego modelowania i przetwarzania danych biomedycznych CePT”, zadań nr 1, 12, 13, 14 w zakresie wynikającym z udziału UW w Projekcie CePT.

³⁵ Wartość systemu cyklotronu z tarczami, z radiochemią – 2 102 960,00 USD, wkład MAEA 812 215,12 USD, tabela kursowa nr 232/A/NBP/2013 z 2 grudnia 2013 r., 1 USD = 3,0965 zł.

³⁶ Wraz z uzupełnieniami: Nr 1 z 23 sierpnia 2005 r., Nr 2 z 5 września 2007 r., Nr 3 z 23 maja 2014 r. Wg umowy kwota 800 000 USD pochodziła z Funduszu Współpracy Technicznej, z tego (wg uzupełnienia nr 3 z 23 maja 2014 r.) 750 000 USD stanowiło wkład na pokrycie udziału MAEA w umowie trójstronnej zawartej pomiędzy MAEA, UW i GE Medical Systems

systemu do napełniania i opróżniania tarcz wraz z tarczami do produkcji FDG, układu kapilar łączących tarcze z syntezerami FDG, syntezerą FDG, automatycznego robota rozdozowującego FDG do fiolek, komór gorących (dla syntezer i robota rozdozowującego), wyposażenia ochrony radiologicznej. Ponadto 200 000 USD stanowiło tzw. Human Factor³⁷.

Zgodnie z postanowieniami ww. umowy o realizację projektu POL/4/016, UW wpłacił do MAEA 3 października 2007 r. kwotę 3 050 000 USD, która stanowiła jego udział w projekcie na pokrycie kosztów dostosowania istniejącego budynku ŚLCJ, w tym również zaprojektowanie „systemu cyklotronu” wraz z innymi powiązanymi pomieszczeniami oraz zakupu sprzętu.

Kwota wkładu UW do MAEA wyniosła według pierwotnej umowy 1 600 000 USD, a następnie podwyższona została aneksem nr 1 z 23 sierpnia 2005 r. do 2 700 000 USD i kolejnym aneksem nr 2 z 5 września 2007 r. do kwoty 3 050 000 USD.

Zwiększenie udziału UW w projekcie POL/4/016 do 2 700 000 USD wynikało z objęcia nim również finansowania adaptacji pomieszczeń ŚLCJ, po podjęciu decyzji o przyjęciu formuły realizacji inwestycji „pod klucz” (adaptacja i dostawa sprzętu)³⁸. W sprawie kolejnego podwyższenia udziału UW o 350 000 USD, tj. do 3 050 000 USD, Rektor Uniwersytetu wyjaśnił: *„Przeciągające się negocjacje pomiędzy UW, MAEA i GEMS (GE Medical Systems Société en commandite Simple – przypis NIK) zbiegły się w czasie ze znaczącym spadkiem kursu US\$ do złotego. (...)W efekcie GEMS powołując się na ten fakt zażądała od UW i MAEA zwiększenia wartości kontraktu, twierdząc, że w obecnej chwili ponosi znaczące straty, bo jak przygotowywali ofertę to nie mogli przewidzieć tak znaczącego spadku wartości dolara i zagrozili wycofaniem oferty. Różnica kursów do pełnej ceny powodowała stratę dla Wykonawcy w wysokości ok. 940 000 USD. Wspólnie przeprowadzone negocjacje (UW i MAEA) z GEMS doprowadziły do uzgodnienia nowych warunków kontraktu w wyniku których zaangażowanie UW wzrosło do kwoty 3 050 000 USD a MAEA do kwoty 800 000 USD. Fakt ten znalazł odbicie w Aneksie nr 2”*.

[Dowód: akta kontroli str. 680-719, 1269, 1508-1510, 2338-2340, 2356]

Według rozliczenia końcowego, z wkładu UW wpłaconego do MAEA w kwocie 3 050 000 USD³⁹, tj. (po przeliczeniu) 2 321 050 euro⁴⁰ na cele realizacji ww. projektu POL/4/016 wykorzystano 2 261 768,86 euro, a pozostałą część i odsetki (131 743,50 euro), łącznie w kwocie 191 024,64 euro zwrócono do UW.

W rozliczonej kwocie, należność zapłacona przez UW na rzecz wykonawcy projektu i robót budowlanych⁴¹, na podstawie otrzymanych przez UW faktur, wyniosła 1 902 739,81 USD.

[Dowód: akta kontroli str. 441, 615-617, 2342]

2.1.2. Na podstawie decyzji nr 4974/IA-IB/115/2004 z 22 listopada 2004 r. Uniwersytet otrzymał dotację Ministra Nauki i Informatyzacji w kwocie 10 mln zł,

Société en commandite Simple, a 50 000 USD przeznaczono na pozyskanie dodatkowego wyposażenia dla zakładu produkcyjnego w ramach projektu współpracy technicznej POL/4/018 „Ustanowienie systemu cyklotronu do produkcji radiofarmaceutyków stosowanych w tomografii pozytonowej, etap II”.

³⁷ Środki MAEA w ramach Funduszu Współpracy Technicznej na wymianę osobową „Human Factor”, przeznaczone są m.in. na finansowanie ekspertów/konsultantów europejskich, pomagających przygotować przetargi i udzielić pomocy w projektowaniu ośrodka oraz ewentualnie uczestniczyć w rozruchu ośrodka.

³⁸ Kwota udziału UW w ww. projekcie zwiększyła się o 1 100 000 USD z uwagi na finansowanie robót adaptacyjnych wyłącznie ze środków wkładu UW do projektu

³⁹ Tj. 8 183 150 zł wg kursu 1 euro=2,6830 zł.

⁴⁰ Kurs 1USD=0,761 euro.

⁴¹ Umowa na wykonanie prac budowlanych - adaptacyjnych była umową dwustronną UW-GEMS Francja i UW było płatnikiem faktur za prace z niej wynikające. Według ustaleń każdorazowo, po częściowym odbiorze prac budowlanych i otrzymaniu faktury od wykonawcy, UW przysyłało fakturę do MAEA i na jej podstawie MAEA przysyłała środki do UW, który we własnym imieniu dokonywał nimi płatności wykonawcy robót budowlanych.

przeznaczoną na dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji wspólnej „Adaptacja pomieszczeń dla cyklotronu i radiochemii Warszawskiego Ośrodka Tomografii Pozytonowej PET”⁴² oraz na „Wyposażenie Warszawskiego Ośrodka Tomografii Pozytonowej PET” w cyklotron, urządzenia do radiochemii i urządzenia do kontroli jakości dla ŚLCJ⁴³. Z otrzymanej dotacji w kwocie 10 000 000 zł oraz z części uzyskanych odsetek w kwocie 1 677 245,91 zł⁴⁴ (łącznie 11 677 245,91 zł) sfinansowano roboty budowlano-montażowe – 8 127 818,02 zł, oraz współfinansowano (wraz ze środkami MAEA) zakup sprzętu i aparatury – 3 549 427,89 zł. Pozostałą niewykorzystaną kwotę pochodzącą z odsetek w wysokości 150 235,40 zł zwrócono do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego⁴⁵ w dniu 28 lutego 2014 r.

[Dowód: akta kontroli str. 45, 1520, 2495, 2612]

Z wykorzystania środków dotacji Ministra Nauki i Informatyzacji otrzymanej w kwocie 10 mln zł na adaptację pomieszczeń i dofinansowanie kosztów adaptacji pomieszczeń dla cyklotronu i radiochemii oraz wyposażenie w cyklotron i urządzenia do radiochemii Warszawskiego Ośrodka Tomografii Pozytonowej PET, sporządzano sprawozdania roczne przedstawiając w nich postęp realizacji przedsięwzięcia. Sprawozdanie końcowe złożono do MNiSW 21 lutego 2014 r., a przyjęcie rozliczenia dotacji celowej na ww. inwestycję potwierdzone zostało przez MNiSW pismem z 18 marca 2014 r.

[Dowód: akta kontroli str. 1248-1544]

Zgodnie z raportem końcowym przedłożonym w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego w dniu 21 lutego 2014 r., z otrzymanej dotacji w kwocie 10 000 000 zł i uzyskanych odsetek w kwocie 1.827.481,31 zł rozliczono koszty robót budowlano-montażowych na kwotę 8.127.818,02 zł (w decyzji MNiI na zadania adaptacyjne przewidziano ze środków dotacji – 1,5 mln zł) oraz zakupy na kwotę 3.549.427,89 zł (wg decyzji – 8,5 mln zł). W sprawie rozliczenia innych kwot niż wynikające z ww. decyzji Rektor Uniwersytetu wyjaśnił: „W czasie realizacji projektu okazało się, iż wycena adaptacji pomieszczeń dla OPBR (wykonana przez architekta), która była podstawą do wskazania we wniosku do KBN okazała się niedoszacowana ze względu na unikalność projektu w skali kraju w tamtym czasie i wynikającego stąd braku materiału porównawczego do wykonania takiego oszacowania. W związku z tym musiała być na dalszym etapie podwyższona. Było to możliwe, ponieważ RÓWNOLEGLE do wniosku i jego akceptacji z KBN otrzymaliśmy grant z MAEA w wysokości zapewniającej minimum wyposażenia (min. Zakup cyklotronu PETtrace). Pozostałe wyposażenie, na dalszym etapie realizacji projektu, zakupiliśmy z funduszy europejskich i z dotacji MZ. Rozdzielenie pierwotnej umowy

⁴² Wniosek IB-160/2004 złożony przez ŚLCJ w imieniu Warszawskiego Konsorcjum Współpracy PET (WKWP), które utworzone zostało w roku 2003 na drodze Porozumienia między kilkunastoma jednostkami medycznymi i badawczymi. Celem działania Konsorcjum było stworzenie warunków harmonijnej współpracy w ramach jednego projektu dla działalności badawczej, diagnostyki medycznej i dydaktyki. Wniosek był częścią wystąpień finansowych Konsorcjum mających na celu utworzenie „Oddziału Produkcji Radiofarmaceutyków” w „Międzyuczelnianym Ośrodku Tomografii Pozytonowej”. Obok diagnostyki medycznej planowano szeroki program prac badawczych wykonywanych w Ośrodku PET z dziedziny biologii, farmakologii, psychologii, psychiatrii. Postulowana wielkość dotacji wg wnioskodawcy była jedynie małą częścią całkowitych kosztów projektu, jednak jej przyznanie pozwoliłoby na uzyskanie pierwszych realnych środków finansowych i stanowiłoby „wkład własny” w wystąpieniach do Unii Europejskiej, Międzynarodowej Agencji Atomowej w Wiedniu czy we wnioskach o kredyt bankowy.

⁴³ Wniosek IA-2046/2004 złożony przez ŚLCJ dotyczący wyposażenia Warszawskiego Ośrodka PET w ŚLCJ w cyklotron i system ochrony radiologicznej. Wg tego wniosku, pozostałe wyposażenie Oddziału Produkcji Radioizotopów Warszawskiego Ośrodka PET takie jak tarcze do produkcji poszczególnych radioizotopów i linie syntezy radiofarmaceutyków wraz z kontrolą jakości planowane były do zakupu w ramach pomocy technicznej MAEA, a wystąpienie o dofinansowanie projektu „Cyclotron Facility for PET Radiopharmaceutical productions” zostało złożone do MAEA za pośrednictwem Państwowej Agencji Atomistyki w 2003 roku. Ponadto w przedmiotowym wniosku scharakteryzowano badania naukowe i programy badawcze planowane do realizacji z wykorzystaniem sprzętu ujętego we wniosku.

⁴⁴ Łącznie kwota uzyskanych odsetek od otrzymanej dotacji wyniosła 1 827 481,31 zł.

⁴⁵ Zwanego dalej: „MNiSW”. MNiSW z dniem 5 maja 2006 r. przejęło zagadnienia związane z nauką i stało się właściwym do rozliczenia dotacji przyznanej Uniwersytetowi przez MNiI.

na realizację projektu w formule „pod klucz” przez MAEA i obarczenie całym kosztem realizacji umowy budowlanej UW wymusiło zmianę struktury pierwotnego podziału środków z umowy UW-KBN w wyniku czego na adaptację pomieszczeń zostało wydanych 8.127.818,02 zł a na zakupy sprzętowe 3.549.427,89 zł. Pomimo tej zmiany chcemy podkreślić, że kwota dotacji z KBN została wydatkowana tylko na opisywane zadanie i nie została wydana na inny cel niezgodny z otrzymanymi decyzjami. (...) Ministerstwo Nauki i Informatyzacji było sukcesywnie informowane w formie raportów częściowych o strukturze kosztów realizacji projektu. Na żadnym etapie ministerstwo nie składało zastrzeżeń, a raport końcowy został przyjęty.”

[Dowód: akta kontroli str. 1247, 1520, 2486]

Kontrola MNiSW w zakresie wykorzystania ww. dotacji, została przeprowadzona na podstawie postanowienia MNiSW nr 14/KN.2008 w sprawie zarządzenia kontroli. MNiSW pismem z 10 lipca 2008 r. zwróciło się do UW o poinformowanie o sposobie wykonania sformułowanego w raporcie z kontroli zalecenia dotyczącego konieczności zweryfikowania zatwierdzonego harmonogramu realizacji inwestycji. UW pismem z 30 lipca 2008 r. przesłał zatwierdzony harmonogram realizacji inwestycji.

[Dowód: akta kontroli str. 2390-2391, 2594-2596]

2.1.3. W ramach umowy 4/7/2/2007/1834/3195 z 9 lipca 2007 r.⁴⁶ zawartej z Ministrem Zdrowia, ze środków przyznanych na realizację „Narodowego Programu Zwalczania Chorób Nowotworowych”⁴⁷, zadanie „Tomografia Pozytonowa PET – budowa sieci ośrodków PET” w kwocie 2 000 000 zł, sfinansowano zakup sprzętu do kontroli jakości FDG oraz syntezy i podwójnej komory gorącej. Według przedłożonego do MZ zaktualizowanego planu rzeczowo-finansowego z 21 maja 2007 r. przewidywano zakup ww. sprzętu w 2007 r. i uruchomienie w 2008 r. W ofercie złożonej do MZ podano m.in., że po przeprowadzeniu przetargu przez MAEA uzyskane dotychczas środki (dofinansowanie na podstawie umowy zawartej z MAEA oraz decyzji MNiI) są niewystarczające do uruchomienia i niezawodnej produkcji radiofarmaceutyku.

W sprawie lokalizacji i przeznaczenia aparatury zakupionej ze środków MZ Rektor UW wyjaśnił: „Ze względu na opóźnienie w realizacji budowy (OPBR – przyp. NIK), urządzenia były składowane w pomieszczeniu magazynowym a następnie po wybudowaniu ośrodka zamontowane na miejscu obecnego użytkowania. (...) sprzęt był wykorzystywany tylko przez firmy UWRC i AAA Polska zgodnie ze zgodą otrzymaną od Ministra Zdrowia, pismo znak MZ-PZ-O-404-13833-25/MS/13 z dnia 19-08-2013 r., i służył do rutynowej, komercyjnej produkcji FDG na rynek w Polsce, co było i jest przedmiotem corocznych sprawozdań przesyłanych na ręce Ministra Zdrowia.”

Nie przedstawiono do kontroli NIK dokumentacji wyboru dostawcy sprzętu finansowanego ze środków dotacji MZ (przeznaczonego do produkcji radiofarmaceutyków) ani też dokumentacji sprawozdawczej z realizacji umowy do MZ, z powodu jej zniszczenia w związku z upływem okresu jej przechowywania.

Minister Zdrowia nie przeprowadził w UW kontroli w zakresie realizacji umowy z 9 lipca 2007 r.

[Dowód: akta kontroli str. 379, 659-660, 1545-1625, 2351, 2486, 2540-2583]

Ponadto, pomimo zakwalifikowania w 2010 r. do dofinansowania z MZ oferty UW na realizację zadania „Tomografia Pozytonowa(PET) – uruchomienie produkcji

⁴⁶ Aneksowanej dwukrotnie – 9 lipca 2007 r. i 27 grudnia 2007 r.

⁴⁷ Zwanego dalej: NPZChN.

radiofarmaceutyku FDG w Polsce” w ramach NPZChN⁴⁸, UW odstąpił od zawarcia umowy o dotację na kwotę 1 827 500 zł ponieważ, m.in. według opinii radcy prawnego UW, jej zapisy były sprzeczne, niejasne lub niewykonalne⁴⁹. Uniwersytet podniósł m.in., że:

- postanowienia § 2 ust. 16 umowy koliduje z postanowieniami § 2 ust. 5 i 6, gdyż obowiązek sprawozdania z zakupu powstaje przed terminem na realizację tego zakupu. Co więcej niezłożenie sprawozdania merytorycznego skutkuje karą umowną,
- terminy wskazane w umowie nie są możliwe do przyjęcia szczególnie w świetle sankcji w postaci kar umownych. Niemożliwe będzie dochowanie wskazanego w umowie terminu 10 listopada 2010 r. na przedłożenie do MZ fotokopii faktur wraz z protokołami zdawczo-odbiorczymi z dostaw i odbioru zakupu inwestycyjnego z powodu koniecznej do przeprowadzenia procedury zamówienia publicznego (oszacowano czas jej trwania na 50 dni bez procedury protestów i odwołań). Ponadto terminy dostaw sprzętu wynoszą od 3 do 4 miesięcy od podpisania umowy a wykonanie prac instalacyjnych 2-4 tygodni,
- wybór dostawcy FDG dla Szpitala następuje w trybie przetargu, a zapis umowy wskazuje, że koszty zbycia wyprodukowanego radiofarmaceutyku nie będą wyższe od kosztów zbycia radiofarmaceutyku produkowanego w ośrodkach poza granicami naszego kraju, w sytuacji gdy cena ta nie jest znana przed otwarciem wszystkich ofert. Ponadto przyjęcie takiego zobowiązania mogłoby zmuszać UW do dostarczania radiofarmaceutyku FDG poniżej kosztów wytworzenia co naruszałoby przepisy finansowe obowiązujące uczelnie publiczne,
- do nieokreślonego w umowie terminu odwoływał się § 5 ust. 6 zobowiązujący UW do złożenia oświadczenia o uruchomieniu i oddaniu do użytku zakupów dokonanych w ramach umowy⁵⁰, nakładając jednocześnie sankcję zwrotu środków (§ 5 ust. 7). W ocenie UW nie wzięto pod uwagę, że procedury rejestracyjne mogą trwać rok lub dłużej.
- § 3 pkt 21, § 5 pkt 1, 2 i 4 i § 6 ust. 1 miałyby obowiązywać również po terminie realizacji zakupu i rozliczenia go, co jest sprzeczne z § 13, że umowa obowiązuje do 31 grudnia 2010 r.

[Dowód: akta kontroli str. 1626-1695, 2498, 2616-2621]

2.1.4. Na podstawie umowy nr WKP 1/1.4.3/2/2005/24/144/447/2007/U z 6 sierpnia 2007⁵¹, w ramach Sektorowego Program Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw⁵² na lata 2004-2006⁵³, z przeznaczeniem na dofinansowanie realizacji projektu „Wyposażenie i modernizacja laboratorium innowacyjnych radiofarmaceutyków w Centrum Doskonałości PET” struktura finansowania była

⁴⁸ Wnioskowany przedmiot finansowania z dotacji obejmował zakupy sprzętu związanego z uruchomieniem produkcji i kontroli jakości FDG (m.in.: dyspenser wraz z komorą gorącą dla drugiej linii produkcyjnej, syntezer, zestaw chromatograficzny z wyposażeniem). Wnioskowana przez UW i przyznana przez MZ kwota dotacji – 1 827 000 zł, deklarowany udział własny 322 500 zł.

⁴⁹ Uwagi w tym zakresie UW przesłał do MZ pismami: z 3 września 2010 r. i z 8 października 2010 r.

⁵⁰ Odwoływano się do § 5 ust. 3, który nie ustalał terminu lecz zawierał zobowiązanie do rejestracji radiofarmaceutyku FDG zgodnie z przepisami prawa

⁵¹ Umowa zawarta pomiędzy Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego a UW, wraz z aneksami nr 1 z 31 grudnia 2007 r., nr 2 z 4 lipca 2008 r., nr 3 z 28 listopada 2008 r.

⁵² Dalej zwany: „SPO-WKP”.

⁵³ Priorytet 1 Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu, Działanie 1.4 Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką, poddziałanie 1.4.3 „Inwestycje związane z budową, modernizacją i wyposażeniem specjalistycznych laboratoriów Centrum Zaawansowanych Technologii i Centrów Doskonałości, działających w priorytetowych dziedzinach rozwoju polskiej gospodarki”.

następująca: środki krajowe 3 340 620 zł (90%), środki unijne z EFRR⁵⁴ - 371 180 zł (10%)⁵⁵, a wydatki wyniosły: środki krajowe - 3 202 568,20 zł⁵⁶, środki unijne - 355 840,91 zł.

[Dowód: akta kontroli str. 1696-1743, 2353-2354, 2729-2731]

Kontrola realizacji tego projektu została przeprowadzona przez MNiSW 14 maja 2008 r. Stwierdzone uchybienia polegały na niezłożeniu sprawozdania za 2007 r. i nieterminowym złożeniu sprawozdania za II półrocze 2007 r. oraz braku działań promocyjno-informacyjnych. Zwrócono również uwagę na duże prawdopodobieństwo niedotrzymania terminu zakończenia realizacji projektu z uwagi na niezrealizowanie żadnych zakupów i brak ogłoszenia postępowań o udzielenie zamówień publicznych.

[Dowód: akta kontroli str. 2389, 2584-2593]

Nie przedstawiono do kontroli NIK dokumentacji sprawozdawczej i korespondencji związanej z realizacją umowy w ramach projektu SPO-WKP z powodu jej zniszczenia w związku z upływem okresu jej przechowywania.

[Dowód: akta kontroli str. 379, 659-660, 2485, 2694-2695]

2.1.5. W zakresie projektu „Centrum Badań Przedklinicznych i Technologii (CePT)”⁵⁷ realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, na podstawie umowy zawartej pomiędzy WUM a UW dnia 7 października 2009 r.⁵⁸, wydatkowano ze środków EFRR 4 273 368,72 zł oraz z dotacji celowej 754 123,90 zł, tj. łącznie 5 027 492,62 zł. Umowa została podpisana w celu realizacji kontraktu o dofinansowanie realizacji projektu CePT zawartego pomiędzy WUM, a MNiSW w dniu 8 października 2009 r., według którego zadanie nr 3 pn. „*Utworzenie pracowni chemii 11C i 15O*” było realizowane przez ŚLCJ UW. Zadanie zostało zrealizowane poprzez zakup aparatury badawczej w latach 2010-2011, w ramach postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, za łączną kwotę 5 182 547,70 zł, z tego koszty kwalifikowalne stanowiły 5 027 492,62 zł.

[Dowód: akta kontroli str. 1744-1933-1934, 1868-2197]

2.2. Do produkcji radiofarmaceutyku FDG przez AAA Polska (okoliczności wyłonienia AAA Polska opisane zostały w pkt 3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego), wykorzystywane było wyposażenie i aparatura OPBR, w tym m.in. system cyklotronu, wyposażenie laboratorium produkcyjnego nr 1 oraz laboratorium kontroli jakości⁵⁹, których zakup został sfinansowany ze środków MNi, MAEA, MZ w łącznej kwocie 8 064 452,01 zł⁶⁰. Pozostały sprzęt zakupiony w ramach SPO-WKP i POIG nie był przedmiotem dzierżawy przez AAA Polska i był wykorzystywany przez Uniwersytet tylko do celów prowadzenia badań naukowych (w tym produkcji radiofarmaceutyków na potrzeby tych badań), do których wykorzystywano również

⁵⁴ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.

⁵⁵ Podział finansowania wprowadzony, aneksem nr 4, którego projekt przedstawiono kontrolerom NIK. Rektor UW wyjaśnił: „W związku z upływem terminu przechowywania dokumentów dotyczących projektu, oryginał aneksu nr 4 został wybrakowany nie posiadamy jego podpisanej wersji.”

⁵⁶ Otrzymanych na podstawie decyzji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr WKP_1/1.4.3/2/2005/24/144/447/2007 z 3 sierpnia 2007 r.

⁵⁷ UW jako partner projektu CePT miał realizować część z 14 zadań, tj.: zadanie nr 3 „Utworzenie pracowni chemii 11C i 15O CePT”, zadanie nr 4 „Utworzenie centrum badań fizyko-chemicznych układów i materiałów o znaczeniu biologicznym CePT”, zadanie nr 5 „Utworzenie centrum wielkoskalowego modelowania i przetwarzania danych biomedycznych CePT”, zadań nr 1, 12, 13, 14 w zakresie wynikającym z udziału UW w Projekcie CePT.

⁵⁸ Umowa o współpracy w ramach Projektu Centrum Badań Przedklinicznych i Technologii (CePT) finansowanego ze środków Unii Europejskiej Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, lata 2007-2013 Priorytet 2. Infrastruktura sfery B+R, Działanie 2.2 Wsparcie tworzenia wspólnej infrastruktury badawczej jednostek naukowych

⁵⁹ W załączniku do protokołu przekazania OPBR przez UW do UWRC wymieniono aparaturę i wyposażenie środka, które nie było przedmiotem dzierżawy, tj. zakupione ze środków w ramach WKP i POIG.

⁶⁰ Środki MZ – 2 000 000 zł, MNi – 3 549 427,89 zł, MAEA – 2 515 024,12 zł.

system cyklotronu oraz laboratorium badawcze L2⁶¹ Ośrodka. Inne pomieszczenia i sprzęt OPBR, np. pomieszczenia komunikacji, systemy kontroli – były wykorzystywane zarówno do produkcji radiofarmaceutyków przez AAA Polska, jak również w działalności naukowej UW.

Kierownik projektu POL/4/016 wyjaśnił: „Radiofarmaceutyk FDG był produkowany w celach komercyjnych w L1 przez poddzierżawcę OPBR natomiast radiofarmaceutyki dla prowadzenia badań były i są produkowane w L2 przez zespół ŚLCJ. Pozostałe pomieszczenia były współużytkowane na zasadach opisanych w procedurach OPBR, podobnie jak system cyklotronu. W przypadku aparatury zakupionej ze środków WKP i POIG nie były one wydierżawione do produkcji komercyjnej i nie były użytkowane przez poddzierżawcę OPBR do produkcji komercyjnej lecz wyłącznie były wykorzystywane do prowadzenia badań przez ŚLCJ i studentów Wydziału Fizyki UW (w ramach realizowanych prac licencjackich).”

[Dowód: akta kontroli str. 2483-2485, 2688]

Zasady i warunki korzystania z OPBR przez UW, UWRC i inne niż AAA Polska podmioty, były ustalone w umowie dzierżawy zawartej pomiędzy UW a UWRC oraz w umowie poddzierżawy zawartej pomiędzy UWRC a AAA Polska. Zapis ten był wynikiem negocjacji prowadzonych pomiędzy UW a AAA Polska przy udziale Advanced Accelerator Applications S.A. spółką z ograniczoną odpowiedzialnością zarejestrowaną we Francji⁶².

[Dowód: akta kontroli str. 88-163, 166-177]

2.3. Wyboru wykonawcy projektu POL/4/016 „System cyklotronu do produkcji radiofarmaceutyków stosowanych w tomografii pozytonowej, zainstalowanego w Warszawie”, współfinansowanego przez MAEA ze środków Funduszu Współpracy Technicznej, realizowanego w systemie „pod klucz”, tj. obejmującego zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych (adaptacja pomieszczeń ŚLCJ) oraz dostawę aparatury i sprzętu, dokonywała MAEA na wniosek UW.

Rektor Uniwersytetu wyjaśnił: „Umowa z MAEA z maja 2005 roku była efektem stanu faktycznego na koniec 2004 r., który zakładał jedynie zakup wyposażenia z Funduszu Pomocy Technicznej Agencji.

Po wizycie ekspertów MAEA w ŚLCJ na wiosnę 2005 r. MAEA zaakceptowała koncepcję realizacji zadania „pod klucz” ze względu na komplikacje organizacyjne i techniczne. Np. adaptacja budynku mogła zostać zaprojektowana po wyborze cyklotronu, natomiast sam cyklotron musiał odpowiadać warunkom technicznym, które nie mogły być określone bez możliwych do realizacji założeń adaptacji istniejącego budynku (...).

To doprowadziło do podjęcia decyzji MAEA o ogłoszeniu przetargu na zadanie „pod klucz” i dostosowania umowy z UW (w tym podwyższenia kwoty udziału UW w budżecie przedsięwzięcia).”

[Dowód: akta kontroli str. 720-741, 2492]

W sprawie podjęcia decyzji o zastosowaniu formuły „pod klucz” Rektor UW wyjaśnił: „Z braku dostępu do dokumentów źródłowych nie ma możliwości podania precyzyjnych informacji, kto i kiedy podejmował decyzję o której mowa w ww. pytaniu. Została ona podjęta ostatecznie przez MAEA i skutkowałą ogłoszeniem przetargu pod „klucz”.

[Dowód: akta kontroli str. 2493]

⁶¹ Laboratorium przeznaczone do prowadzenia badań naukowych radiofarmaceutyków wyprodukowanych w Ośrodku.

⁶² Dalej zwaną: „AAA Francja”.

W sprawie objęcia przetargiem przez MAEA zarówno współfinansowanej ze środków Funduszu Współpracy Technicznej dostawy sprzętu, jak również robót budowlanych finansowanych wyłącznie ze środków krajowych (dotacja MNiI), Kierownik projektu POL/4/016 wyjaśnił: „Decyzję o przyjęciu formuły budowy ośrodka „pod klucz” podjęła MAEA na prośbę UW co zostało wsparte argumentacją wypracowaną pomiędzy grupami roboczymi MAEA a UW, w pracach których brał udział (...) zespół trzech osób (Dyrektor ŚLCJ, pełnomocnik Kwestora, Z-ca Dyrektora ŚLCJ – przyp. NIK). Uzasadnieniem dla takiego rozwiązania było powierzenie głównemu wykonawcy całości przedsięwzięcia w celu zsynchronizowania w czasie dostaw sprzętu i wykonania robót budowlanych. Projekt budowlany był uzależniony od rodzaju i konkretnego modelu sprzętu (każde urządzenie ma swoją specyfikę montażu i wymagań instalacji), który miał być w tym obiekcie zainstalowany. Niezwykle istotny był również charakter ośrodka tj. stosowanie w nim źródeł promieniowania, w tym ich transport. Przyjęcie formuły pod klucz uwzględniało, że MAEA może jeszcze renegocjować warunki złożonych ofert, co w mojej ocenie umożliwiło realizację projektu budowy ośrodka, a głównym celem UW było wprowadzenie wówczas techniki diagnostycznej PET do Polski. Wcześniejszy zakup sprzętu przed wykonaniem robót budowlanych rodził ryzyko upływu gwarancji na sprzęt i jego starzenie się przed zamontowaniem. Ponadto rodziło to dodatkowe ryzyka dla UW na etapie uzgadniania projektu budowlanego uwzględniającego wymogi techniczne aparatury do zainstalowania. Z kolei wykonanie przed zakupem sprzętu robót budowlanych rodziło ryzyko ponoszenia znacznych kosztów na późniejsze przystosowanie obiektu do wymogów w zakresie instalacji urządzeń, które miały być zakupione. Stosowanie odrębnych procedur dla zakupu sprzętu i robót budowlanych związane było z ryzykiem nieuwzględnienia przez producenta urządzeń lub projektanta robót budowlanych określonych parametrów i tym samym pojawienie się konfliktu pomiędzy wykonawcą robót budowlanych a dostawcą sprzętu co mogłoby mieć negatywny wpływ na termin (spotkania, uzgodnienia) i koszt realizacji przedsięwzięcia. Dzięki przyjętej formule „pod klucz” dostarczony sprzęt był objęty gwarancją od jego zamontowania a nie dostarczenia, która w przypadku wcześniejszej dostawy niż wykonania robót budowlanych upłynęłaby szybciej. W moim przekonaniu formuła realizacji inwestycji pod klucz „uratowała” realizację projektu powstania ośrodka.

UW nie przeprowadził samodzielnie wyboru wykonawcy w formule „pod klucz” z uwagi na dwa źródła finansowania, co zwiększało trudność przeprowadzenia go w tym zakresie. Ponieważ MAEA realizuje zakupy sprzętu od wielu lat w ramach międzynarodowych programów pomocowych oczywistym jest, że gwarantowało to uzyskanie lepszych tj. niższych cen na zakupiony sprzęt a więc umożliwiało zakup większej ilości aparatury czy wyposażenia.”

Kierownik projektu POL/4/016 wyjaśnił, że MAEA nie wymagała konieczności zastosowania przy jego realizacji formuły „pod klucz”⁶³, a przyjęcie takiej formuły nastąpiło w trakcie rozmów (jednym z celów było minimalizowanie ryzyka związanego z inwestycją po stronie UW jako inwestora).

[Dowód: akta kontroli str. 2685-2686]

Wyjaśniając udział UW w wyborze realizatora zadania obejmującego adaptację pomieszczeń i wykonanie systemu cyklotronu w UW (przedsięwzięcie „pod klucz”), Rektor Uniwersytetu podał: „Ze strony UW w procesie przetargowym brali udział w charakterze ekspertów: (...) dyrektor ŚLCJ, (...) pełnomocnik kwestora UW, (...) z-ca dyrektora ŚLCJ. Część techniczna specyfikacji dokumentacji przetargowej projektu „pod klucz” została przygotowana przez zespół ŚLCJ wspomagany

⁶³ Obejmującej nabycie urządzeń systemu cyklotronu wraz z robotami budowlanymi w zakresie adaptacji pomieszczeń.

konsultacjami ekspertów MAEA, (...). Wymogi te zostały następnie przesłane do MAEA, gdzie Dział Zamówień przygotował postać materiałów przetargowych zgodnie ze standardami obowiązującymi w MAEA. Przedstawiciele UW uczestniczyli w procedurze otwarcia kopert z ofertami a także uczestniczyli w procesie oceny złożonych ofert.”

[Dowód: akta kontroli str. 2490]

Umowa pomiędzy MAEA, GE Medical Systems Société en commandite Simple France⁶⁴ i UW na kwotę 2 102 960 USD, obejmująca dostawę aparatury systemu cyklotronu współfinansowaną ze środków MAEA i MNiI oraz umowa pomiędzy GEMS Francja i UW na kwotę 1 695 637 USD w zakresie wykonania robót budowlanych ze środków MNiI, zostały zawarte 23 października 2007 r., a więc po upływie ponad 23 miesięcy od wyboru przez MAEA realizatora projektu „pod klucz” (11 listopada 2005 r.), tj. firmy GEMS Francja.

[Dowód: akta kontroli str. 742-953]

Rektor Uniwersytetu wyjaśnił: „Przyczyna opóźnienia zawarcia wymienionych umów leżała wyłącznie po stronie MAEA, która w pierwszym okresie tuż po dokonaniu wyboru wskazała UW i GEMS Francja do wynegocjowania umowy jednej na cały zakres a po przesłaniu wynegocjowanej umowy zmieniła całkowicie zdanie. W efekcie narzuciła rozdzielenie umowy na umowę sprzętową (trójstronną) i budowlaną (dwustronną). Wprowadziła wydzielenie polegające na tym, że finansowo partycypowała tylko w umowie sprzętowej zaś cały koszt umowy budowlanej został przerzucony na środki zgromadzone przez UW i rozpoczęła pod swoim przewodnictwem negocjowanie umów od nowa, co zajęło praktycznie cały rok.”

[Dowód: akta kontroli str. 2495]

W sprawie zawarcia przez UW umowy na roboty budowlane z GEMS Francja, pomimo że wykonawcę w prowadzonym postępowaniu wybrała MAEA, Rektor Uniwersytetu wyjaśnił: „(...) po wyborze zwycięzcy przetargu na inwestycję pod klucz, MAEA po ponad roku od daty ogłoszenia wyniku przetargu zażądała i wymusiła rozdzielenie pierwotnego kontraktu na kontrakt trójstronny (UW-MAEA-GEMS) na dostawę sprzętu i kontrakt dwustronny (UW-GEMS) na prace budowlane, wyłączając się z odpowiedzialności z tego ostatniego. (...) Gdyby UW odmówił zawarcia tej umowy, projekt by upadł i nie byłoby ośrodka OPBR. Podpisanie zaś pozwoliło zrealizować projekt w zakładanym zakresie. Zatem decyzja o podpisaniu umowy była jak najbardziej prawidłowa.”

[Dowód: akta kontroli str. 2344, 2692]

Kierownik projektu PET wyjaśnił: „MAEA zdecydowała o zmianie pierwotnych założeń i nie współuczestniczyła w części budowlanej projektu, z powodu nieznamośności specyfiki realizacji przedsięwzięć w zakresie budowlanym (brak ekspertów w tym zakresie). Tym samym powrócono do pierwotnej wersji czyli zaangażowania MAEA w część aparaturową. O decyzji został powiadomiony UW oraz wykonawca wybrany w przetargu. Po tej decyzji MAEA rozpoczęły się rozmowy i negocjacje UW z MAEA w celu zachowania formuły realizacji projektu „pod klucz”. Było to istotne dla UW mając na uwadze sprawne i kompleksowe przeprowadzenie inwestycji budowy OPBR. Odejście na tym etapie od formuły „pod klucz” mogło rodzić ryzyka dla UW takie jak np. dostawa sprzętu i jednocześnie brak miejsca do jego zainstalowania.”

[Dowód: akta kontroli str. 2686]

⁶⁴ Dalej zwana: „GEMS Francja”.

NIK zauważa, że Uniwersytet zawierając (na żądanie MAEA – jak podano w wyjaśnieniach) z GEMS Francja (wybrany przez MAEA) umowę dwustronną na wykonanie robót budowlanych, przeniósł na siebie całą odpowiedzialność za realizację kontraktu w tej części.

Ponadto, jak wyjaśnił Rektor Uniwersytetu, opóźnienia w utworzeniu OPBR spowodowane zwłoką w realizacji robót budowlanych adaptacyjnych uniemożliwiły powołanie Warszawskiego Ośrodka PET, co w konsekwencji zmusiło Uniwersytet do zmiany formuły jego wykorzystania na potrzeby wytwarzania radiofarmaceutyków stosowanych w celach diagnostyki PET.

[Dowód: akta kontroli str. 2495]

2.4. Roboty budowlane prowadzono na podstawie decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego i udzieleniu pozwolenia na budowę z dnia 21 sierpnia 2008 r.⁶⁵

[Dowód: akta kontroli str. 1032-1036]

Pierwotny termin wykonania robót budowlanych w zakresie adaptacji pomieszczeń dla systemu cyklotronu i radiochemii na podstawie umowy zawartej 23 października 2007 r. pomiędzy UW a GEMS Francja, ustalony na 16 miesięcy (480 dni kalendarzowych) od daty wejścia w życie umowy⁶⁶, nie został dochowany - roboty budowlane zakończono 1 lutego 2012 r. (wpis w dzienniku budowy), tj. z opóźnieniem wynoszącym 35 miesięcy, co było spowodowane opóźnieniem a następnie odstąpieniem od realizacji robót przez dotychczasowego podwykonawcę firmy GEMS Francja i w konsekwencji koniecznością zatrudnienia nowego. Aneks nr 1 z 27 października 2010 r. przedłużył okres realizacji umowy do 22 września 2011 r., a aneksem nr 2 – do 28 lutego 2012 r., w związku z dostosowaniem tego terminu do zakończenia prac dotyczących laboratorium L2 (badawczego) realizowanego na podstawie odrębnej umowy, w celu umożliwienia odbioru całego i w pełni funkcjonalnego laboratorium FDG.

W sprawie powodów opóźnienia w realizacji ww. umowy na roboty budowlane Rektor UW wyjaśnił: *„Przyczyn jak zawsze było wiele, a najważniejsze z nich naszym zdaniem to brak doświadczenia w budowaniu takich ośrodków przez przedsiębiorstwa budowlane prowadzące działalność gospodarczą w Polsce, zupełnie nietrafiony podwykonawca robót budowlanych zakontraktowany przez GE Medical Systems Société en commandite Simple, który z rozmysłem opóźniał wykonywanie swoich zadań - został w 2010 roku wymieniony na inny podmiot, brak właściwego nadzoru nad realizacją umowy przez Głównego Wykonawcę. (...) Opóźnienia w realizacji umów na wybudowanie i wyposażenie ośrodka OPBR nie miały wpływu na podjętą decyzję o rezygnacji z produkcji radiofarmaceutyku bezpośrednio przez UW.”.*

[Dowód: akta kontroli str. 2496]

Kierownik projektu PET wyjaśnił: *„Główną przyczyną opóźnień w realizacji umowy na roboty budowlane zawartej z GEMS Francja, były opóźnienia podwykonawcy tej firmy w ich realizacji, co miało ostatecznie wpływ na opóźnienie w ukończeniu*

⁶⁵ Decyzja Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy, która została zmieniona decyzją z 6 października 2011 r. w związku ze złożeniem projektu zamiennego.

⁶⁶ Tj. 23 października 2007 r.

inwestycji OPBR. Powyższe wynikało z braku przygotowania GEMS Francja do realizacji inwestycji w części budowlanej, a następnie brak właściwego nadzoru budowlanego reprezentującego GEMS Francja nad podwykonawcą. W konsekwencji GEMS Francja zmieniła podwykonawcę w zakresie robót budowlanych, co umożliwiło zrealizowanie projektu.”

[Dowód: akta kontroli str. 2686]

Uniwersytet wyegzekwował 19 października 2010 r. karę za zwłokę w wykonaniu przedmiotu umowy w kwocie 467 148,82 zł, którą przewidywała w Artykule 27 umowa zawarta pomiędzy UW a GEMS Francja⁶⁷.

[Dowód: akta kontroli str. 829-830, 2496, 2613-2615]

Pozwolenie na użytkowanie pomieszczeń OPBR zostało wydane 9 marca 2012 r.⁶⁸

Uniwersytet uzyskał zezwolenia Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki z 20 lipca 2012 r. w zakresie:

- wykonywania działalności, której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. Prawo atomowe⁶⁹, polegającej na uruchomieniu pracowni akceleratorowej w OPBR i stosowaniu cyklotronu PETtrace 840,
- wykonywania działalności, której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 i 6 Prawa atomowego, polegającej na uruchomieniu pracowni izotopowej klasy II w OPBR i stosowaniu źródeł promieniotwórczych,
- wykonywania działalności, której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 Prawa atomowego, polegającej na obrocie źródłami promieniotwórczymi wymienionym w tabeli zezwolenia, dokonywanym przez OPBR,
- wykonywania działalności, której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 i 7 Prawa atomowego, polegającej na wytwarzaniu w OPBR źródeł promieniotwórczych wymienionych w tabeli oraz zamierzonemu dodawaniu substancji promieniotwórczych wymienionych w tabeli zezwolenia w procesie produkcyjnym wyrobów medycznych.

W dniu 20 lipca 2012 r. Kierownik projektu POL/4/016 podpisał świadectwo ukończenia instalacji systemu cyklotronu i wyposażenia do produkcji radiofarmaceutyków.

Dnia 30 lipca 2012 r. potwierdzono⁷⁰ prawidłowe wykonanie robót budowlanych w zakresie realizacji umów: POL/4/016 zawartej pomiędzy UW i GEMS Francja oraz DZP-372-36/2011 zawartej pomiędzy UW a GEMS Polska.

[Dowód: akta kontroli str. 47-55, 619-621, 811-953, 1141, 1393-1397, 1471-1472, 1537-1539, 1533-1535]

Uniwersytet dokonał na rzecz GEMS Francja płatności za wykonane roboty projektowe i budowlane na kwotę łącznie brutto 1 902 739,81 USD⁷¹ (1 695 637 USD netto), tj. zgodnie z zawartą umową pomiędzy UW a GEMS Francja.

[Dowód: akta kontroli str. 481-484, 516-519, 561-563, 600-607, 2369-2375]

⁶⁷ Kwota naliczona to 10% wartości kontraktu, który zgodnie z jego zapisami wynosił 1 695 637,00 USD.

⁶⁸ Decyzja Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego nr IOT/56/U/2012 z 9 marca 2012 r. (PINB/IOT/PA/7357/866U/2012)

⁶⁹ Dz. U. z 2017 r., poz. 576, zwana dalej „Prawo atomowe”

⁷⁰ Przedstawiciele UW oraz wykonawców robót budowlanych.

⁷¹ Faktury: nr 2610 z 29 października 2008 r. na kwotę 254 345 USD, nr 2781 z 2 kwietnia 2009 r. na kwotę 249 200 USD, nr 3895 z 31 października 2011 r. na kwotę 291 645 USD, nr 4439 z 26 listopada 2012 r. na kwotę 898 986,09 USD (w tym VAT 168 103,09 USD) i nr 4440 z 26 listopada 2012 r. na kwotę 208 563,72 USD (w tym VAT 38 999,72 USD).

Wyboru wykonawcy robót budowlanych w zakresie prac adaptacyjnych laboratorium badawczego L2⁷² zlokalizowanego w OPBR, dokonał UW w trybie dialogu konkurencyjnego wynikającego z przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁷³ i 25 lipca 2011 r. zawarł umowę z GEMS Polska na kwotę brutto 2 029 500 zł.

Wynagrodzenie z tytułu realizacji ww. umowy zostało zapłacone (po potrąceniu kar za zwłokę i należności z faktur wystawionych przez UW) w kwocie 1 917 027,31 zł).

[Dowód: akta kontroli str. 596-599, 997-1029, 2198-2217, 2688]

Wyboru dostawców pozostałej aparatury i sprzętu do OPBR przeznaczonych do badań naukowych, finansowanych ze środków EFRR w ramach POIG i ze środków własnych, dokonywał UW w trybie przetargu nieograniczonego na podstawie ustawy Pzp.

[Dowód: akta kontroli str. 1967-2197]

**Ocena
cząstkowa**

W ocenie NIK, Uniwersytet podejmował skuteczne działania, które doprowadziły do powstania OPBR i uruchomienia w nim działalności naukowo-badawczej i produkcyjnej w zakresie wytwarzania radiofarmaceutyków wykorzystywanych w celach naukowych oraz stosowanych w badaniach diagnostyki PET. Zakupów aparatury i urządzeń (objętych kontrolą) stanowiących wyposażenie Ośrodka, dokonano z zastosowaniem obowiązujących w tym zakresie przepisów.

Jednakże, w wyniku nierzetelnego określenia skali przedsięwzięcia dotyczącego utworzenia OPBR i niedoszacowania związanych z jego realizacją kosztów, a także rozszerzenia zakresu robót i zakupów wyposażenia już w trakcie jego realizacji, znacząco zwiększone zostały nakłady na powstanie Ośrodka, co spowodowało konieczność poszukiwania dodatkowych źródeł finansowania całości przedsięwzięcia. Zdaniem NIK, miało to wpływ na zmniejszenie sprawności przeprowadzenia inwestycji i niedochowanie zakładanych terminów na uruchomienie OPBR.

3. Efekty ekonomiczne i jakościowe w świetle założeń przyjętych przed podjęciem decyzji o uruchomieniu produkcji radiofarmaceutyków

Opis stanu
faktycznego

3.1. Realizacja założeń w zakresie uruchomienia produkcji radiofarmaceutyków

Nie utworzono Międzyuczelnianego Ośrodka Tomografii Pozytonowej PET, którego powołanie zakładano przystępując do realizacji inwestycji dotyczącej powstania OPBR.

[Dowód: akta kontroli str. 41, 1146-1246]

Rektor Uniwersytetu wyjaśnił: „Ministerstwo Zdrowia, obok finansowania naszego projektu sumą 2 mln zł zakupiło również, prawie równolegle, skaner PET dla Zakładu Medycyny Nuklearnej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego (WUM). Tymczasem realizacja naszego ośrodka przeciągała się z powodu nierozsądnego wyboru przez Głównego Wykonawcę swego podwykonawcy budowlanego (...). Gdy Główny Wykonawca wymówił swój kontrakt firmie (...) i podpisał nową umowę z firmą (...) opóźnienie naszego projektu było już prawie 3 latnie. W międzyczasie WUM rozpoczął już regularne badania pacjentów finansowane przez NFZ

⁷² Wykonanie obszaru laboratorium wraz z rozbudową instalacji, wyposażenie, wzmocnienie konstrukcyjne, odtworzenie instalacji drenażowej, zmiana typu centrali sygnalizacji przeciwpożarowej, centrali sygnalizacji włamania i napadu, odgromowej, zmiany w węźle cieplnym.

⁷³ Dz. U. z 2017r., poz. 1579 ze zm., dalej zwanej ustawą Pzp.

i powracanie do idei wspólnego ośrodka międzyuczelnianego nie było umotywowane. Ciągłe prowadzone są rozmowy o współpracy (np. instalacji kapilary dla przesyłu do WUM krótkożyłowego izotopu tlenu O-15) ale z powodu niechęci do takiej współpracy firmy AAA (...), na razie pozostają w formie planów.”

[Dowód: akta kontroli str. 2492]

3.2. Produkcja radiofarmaceutyków w celach diagnostycznych

Uniwersytet nie prowadził w OPBR samodzielnej produkcji radiofarmaceutyków z przeznaczeniem do badań diagnostycznych, pomimo planowania takiej działalności wraz z działalnością naukowo-badawczą w tym zakresie, w czasie podejmowania decyzji o utworzeniu Ośrodka i podczas ubiegania się w latach 2003-2004 o środki na aparaturę i wyposażenie OPBR w MAEA oraz o dotacje w MNiI na adaptację pomieszczeń w 2003 r. i zakup aparatury w 2004 r., a także składając wniosek w 2006 r. do MZ o dofinansowanie (w ramach NPZChN) zakupu sprzętu do wytwarzania radiofarmaceutyków. UW wykorzystywał jedynie wyprodukowane w OPBR radiofarmaceutyki na potrzeby prowadzonych badań naukowych, w oparciu o zapisy umowy dzierżawy zawartej pomiędzy UW a UWRC i umowy poddzierżawy zawartej pomiędzy UWRC a AAA Polska.

[Dowód: akta kontroli str. 42, 1146-1246, 2688]

W sprawie działań podejmowanych przez UW w celu prowadzenia produkcji i sprzedaży radiofarmaceutyków do celów diagnostycznych, Rektor Uniwersytetu wyjaśnił, że w latach 2004-2012 rozmawiano na temat uzyskania licencji z sześcioma zagranicznymi podmiotami. Stwierdził również, że: *„Nie doszło do nabycia licencji czy „file'u” ze względu na brak środków w posiadaniu ŚLCJ, które mogłyby być spożytkowane na ten cel. Posiadaliśmy tylko pieniądze inwestycyjne na zbudowanie i wyposażenie ośrodka.”*

[Dowód: akta kontroli str. 2347-2348, 2350-2351]

Senat Uniwersytetu uchwałą nr 567 z 13 czerwca 2012 r. wyraził zgodę na utworzenie spółki celowej UWRC w celu komercjalizacji prac rozwojowych oraz wyników projektów realizowanych w UW, której jednym z zadań miała być produkcja radiofarmaceutyków. Jak wskazał Prorektor UW ds. rozwoju i polityki finansowej w uzasadnieniu do uchwały Senatu UW, *„(...) powołanie spółki celowej pozwala na uniknięcie ewentualnych roszczeń w stosunku do UW, natomiast spółka będzie ponosić odpowiedzialność do wysokości swojego majątku”.*

Akt założycielski UWRC sporządzono 6 września 2012 r., a przedmiotem działalności zgodnie z jej aktem założycielskim było m.in.:

- produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych,
- produkcja leków i wyrobów medycznych,
- wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi,
- badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinach: biotechnologii, pozostałych nauk przyrodniczych, technicznych, nauk społecznych i humanistycznych,
- wynajem i dzierżawa maszyn, urządzeń oraz dóbr materialnych.

[Dowód: akta kontroli str. 17, 76, 164-165]

Rektor Uniwersytetu wyjaśniając przyczyny niepodjęcia działań w celu doprowadzenia do samodzielnej komercyjnej produkcji radiofarmaceutyków przez UW lub UWRC, bez angażowania podmiotu komercyjnego, podał: *„Decyzja o produkcji radiofarmaceutyków za pośrednictwem spółki celowej oraz z komercyjnym angażowaniem podmiotu trzeciego wynikała z:*

- *braku licencji na produkcję radiofarmaceutyków przez Uniwersytet. W ocenie władz rektorskich uzyskanie licencji przez Uniwersytet do produkcji znacznie by wydłużyło czas niezbędny do uruchomienia procesu wytwarzania na potrzeby*

zewnętrzne i wiązałoby się z bardzo wysokimi nakładami poniesionymi na etapie procesu licencjonowania oraz zmusiłoby Uniwersytet do zatrudnienia wysokospecjalistycznej grupy pracowników,

- w czasie realizacji inwestycji zmieniły się przepisy dotyczące komercjalizacji wyników badań naukowych i na uczelniach zaczęto tworzyć spółki celowe, za pomocą których Uczelnie miały współpracować z biznesem,
- działalność na rynku farmaceutycznym potencjalnie się wiąże z ryzykiem wysokich roszczeń finansowych w przypadku błędów lub pomyłek w preparatach dostarczanych chorym. Dlatego też by ograniczyć ryzyko jedynie do wysokości kapitału założycielskiego, Uniwersytet wykorzystał w tym celu spółkę celową w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, dzięki czemu majątek Uniwersytetu został zabezpieczony przed ewentualnymi roszczeniami.

[Dowód: akta kontroli str. 2349]

Wyjaśniając okoliczności rezygnacji z zamiaru uruchomienia produkcji radiofarmaceutyków przez Uniwersytet, Rektor UW podał: „Sytuacja prawna w roku 2008 i w roku 2013 czy 2014 była zupełnie inna. W trakcie realizacji projektu pojawiły się ograniczenia wnikające m.in. np. ze zmiany ustawy Prawo Farmaceutyczne, fakt, iż pomimo czynionych starań ze strony Środowiskowego Laboratorium Ciężkich Jonów UW jako beneficjenta grantów przeznaczonych na wybudowanie i wyposażenie Ośrodka Produkcji i Badań Radiofarmaceutyków w celu pozyskania funduszy niezbędnych dla sfinansowania procedury rejestracji radiofarmaceutyku i walidacji ośrodka nie powiodły się, postanowiono działać (...). Ważnym było znalezienie rozwiązań, które umożliwiałyby prowadzenie prac badawczo-rozwojowych przez UW jak i produkcji komercyjnej radiofarmaceutyków. (...) Wpływ bezpośredni (na rezygnację z produkcji przez UW – przyp. NIK) miała zmiana ustawy Prawo Farmaceutyczne, która zdefiniowała przedsiębiorcę w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej jako podmiot odpowiedzialny. Obie definicje wykluczyły Uniwersytet Warszawski jako bezpośredniego producenta. Zmiana prawa nastąpiła już po uzyskaniu finansowania. Aby OPBR mógł legalnie produkować radiofarmaceutyki musi być operowany przez podmiot prawa handlowego w rozumieniu ustawy.”

[Dowód: akta kontroli str. 2495-2496]

W sprawie podjęcia decyzji o zaangażowaniu podmiotu zewnętrznego w produkcję radiofarmaceutyków na terenie OPBR i wyboru w tym celu AAA Polska, Rektor Uniwersytetu wyjaśnił: „Po przeprowadzonych rozmowach z firmami (...), biorąc pod uwagę przytoczone poniżej powody:

1. koncepcja ośrodka była prezentowana na otwartej konferencji zorganizowanej w dniu 3 grudnia 2004 r., na którą zaproszono firmy dostarczające FDG;
2. interesował nas partner, któremu będzie zależało na produkcji, a nie na zawarciu umowy eliminującej ośrodek z rynku w celu zabezpieczenia rentowności produkcji w innym ośrodku na terenie kraju, czyli partner nieposiadający ośrodka produkcyjnego w Polsce;
3. nie chcieliśmy partnerów, którzy są (zagranicznymi) przedsiębiorstwami państwowymi, lub w których (zagraniczne) instytucje państwowe posiadają pakiet kontrolny, czyli takich partnerów, których decyzje biznesowe mogą być dyktowane polityką rządową, a nie mechanizmami rynkowymi;
4. szukaliśmy partnera prowadzącego działalność B+R, a nie tylko produkcję rutynową, w związku z posiadaniem L1 i L2.

Firma AAA była najbardziej obiecującym partnerem, z którym podpisaliśmy umowę na wyłączność negocjacyjną na określony okres. Decyzję podjął ówczesny Proroktor UW Marcin Pałys i list intencyjny pomiędzy UW a firmą AAA został podpisany (...).”

[Dowód: akta kontroli str. 2349]

W dniu 11 stycznia 2013 r. UW oraz UWRC zawarli umowę dzierżawy OPBR przez Spółkę, jako ośrodka produkcji radiofarmaceutyków, który miał być przeznaczony częściowo do użytku produkcyjnego z zaangażowaniem zewnętrznego partnera strategicznego, a częściowo na cele badawcze. Wydzierżawienie było uwarunkowane uzyskaniem przez Uniwersytet pozwolenia Ministra Skarbu na dzierżawę OPBR i pozwolenia Ministra Zdrowia na jego wykorzystywanie do celów produkcyjnych oraz przejścia na UW tytułu własności do cyklotronu oraz wyposażenia⁷⁴.

W ww. umowie określono m.in.:

- warunki prowadzenia działalności badawczej i produkcyjnej w okresach od daty zawarcia umowy do daty przekazania⁷⁵ (pkt 4.1. – 4.5. umowy) oraz po dacie przekazania (pkt 4.6 umowy),
- zasady naliczania i zapłaty przez UWRC na rzecz UW czynszu i kosztów⁷⁶ (pkt 5 umowy). Kwota czynszu wynosiła równowartość [...] za rok obrotowy, a w przypadku gdy czynsz należny od poddzierżawcy przekroczył określoną powyżej kwotę - UWRC była zobowiązana do zapłaty na rzecz UW dodatkowo [...] tej nadwyżki. Ponadto UWRC zobowiązała się do zapłaty Uniwersytetowi za każdy rok obrotowy czynszu w wysokości [...] sprzedaży netto dokonanej przez UWRC za poprzedni rok obrotowy.
- zasady ubezpieczenia i ponoszenia odpowiedzialności odszkodowawczej,
- warunki i zasady cesji i poddzierżawy przez UWRC.

[Dowód: akta kontroli str. 88-163]

Spełnienie warunków zawieszających przekazanie przedmiotu dzierżawy przez UW na rzecz UWRC przedstawiało się następująco:

- 1) Minister Skarbu Państwa w dniu 11 kwietnia 2013 r. wydał pozwolenie na wydzierżawienie OPBR przez UW na rzecz UWRC.
- 2) Minister Zdrowia pismem z 19 sierpnia 2013 r. wyraził zgodę na wydzierżawienie na rzecz UWRC sprzętu do kontroli jakości FDG oraz syntezy FDG, określonych w § 1 ust. 2 umowy nr 4/7/2/2007/1834/3195 z dnia 9 lipca 2007 r. zawartej pomiędzy Ministrem Zdrowia a UW w związku z realizacją w latach 2006-2008 zadania pn. „Tomografia pozytonowa (PET) – budowa sieci ośrodków PET” – stanowiącego element „Narodowego programu zwalczania chorób nowotworowych, pod warunkiem:
 - wykorzystania sprzętu zgodnie z celami ww. programu,
 - przekazywania do dnia 31 stycznia każdego roku sprawozdań z realizacji umowy dzierżawy zawartej z UWRC (informacji o sposobie wykorzystania sprzętu);
 - zawarcia w umowie dzierżawy zapisów, że w sytuacji cofnięcia przez Ministra Zdrowia przedmiotowej zgody, umowa dzierżawy sprzętu do kontroli jakości FDG oraz syntezy FDG zostanie wypowiedziana przez

⁷⁴ UW oświadczył, że zgodnie z trójstronną umową z 23 listopada 2007 r. zawartą pomiędzy MAEA, dostawcą cyklotronu i wyposażenia oraz UW jako przyszłym użytkownikiem, tytuł własności do cyklotronu i wyposażenia przejdzie na UW po otrzymaniu przez dostawcę płatności 95% ceny kontraktu, a zgodnie z nim płatnikiem była MAEA i z dwóch faktur wystawionych przez dostawcę, została dostarczona do MAEA w listopadzie 2012 r. i nie została na dzień 11 stycznia 2013 r. (zawarcie umowy pomiędzy UW a UWRC) zapłacona.

⁷⁵ Data przekazania – data przekazania OPBR przez UW na rzecz UWRC na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego w dacie wyznaczonej przez UWRC, która miała nastąpić nie wcześniej niż w ciągu 14 dni roboczych od późniejszego z terminów, tj. dnia uzyskania ostatecznego pozwolenia Ministra Skarbu Państwa na dzierżawę OPBR oraz ostatecznego pozwolenia Ministra Zdrowia na wykorzystywanie OPBR do celów produkcyjnych jak również dnia przejścia na UW tytułu własności do cyklotronu i wyposażenia.

⁷⁶ [...].

UW, pod rygorem obowiązku zwrotu Ministerstwu Zdrowia środków przekazanych na zakup ww. sprzętu wraz z odsetkami i karą umowną określonymi w umowie 4/7/2/2007/1834/3195.

Uniwersytet wypełniając warunki ww. zgody przekazywał do MZ w wymaganych terminach informacje dotyczące produkcji radiofarmaceutyków w OPBR.

- 3) potwierdzenie przejścia na UW tytułu własności do cyklotronu oraz wyposażenia nastąpiło pismem MAEA z 3 grudnia 2013 r.

[Dowód: akta kontroli str. 145, 331-365, 1030, 2405]

OPBR przekazano z UW do UWRC na podstawie protokołów z 31 marca 2014 r. obejmujących m.in. aparaturę, systemy instalacyjne, klucze, stację gazów, dokumentację powykonawczą, stan mediów, wyposażenie. Przekazanie odbyło się w terminie ważności zgody Ministra Skarbu Państwa na rozporządzenie majątkiem UW w powyższym zakresie.

[Dowód: akta kontroli str. 178-330]

Zaliczki czynszu za dzierżawę OPBR były wpłacone przez UWRC do UW w kwotach ustalonych w umowie [...], tj.:

- [...],
- [...],
- [...].

Wpłata zaliczki w kwocie [...] nastąpiła 4 lutego 2015 r. zamiast w terminie do 27 października 2014 r.⁷⁷, na co UWRC uzyskała zgodę Rektora UW.

[Dowód: akta kontroli str. 2411, 2417]

Rektor Uniwersytetu podając przyczyny wyrażenia tej zgody wyjaśnił: „W opisywanym okresie toczyły się na UW prace koncepcyjne nad planowaną rolą UWRC sp. z o.o. w komercjalizacji wyników badań naukowych oraz wsparciu kapitałowym dla firm spin-off zakładanych przez pracowników i doktorantów Uniwersytetu. Z tego względu istotne było zachowanie zasobów finansowych UWRC do zakończenia prac koncepcyjnych. Wcześniejsze przekazanie środków finansowych do UW z góry uniemożliwiłoby realizację niektórych z rozpatrywanych scenariuszy dla UWRC.”

[Dowód: akta kontroli str. 2487-2488]

Naliczone kwoty z tytułu czynszu dzierżawnego od UWRC na rzecz UW za poszczególne lata wyniosły: [...]. Do rozliczenia w 2017 r. z otrzymanych przez UW zaliczek na czynsz pozostało [...].

[Dowód: akta kontroli str. 2326]

W sprawie ustalenia stawki czynszu Rektor UW wyjaśnił: „W efekcie negocjacji ze spółką strony uzgodniły kwotę [...] rocznie za dzierżawę OPBR, kwoty wyższe zgłaszane przez UW nie były akceptowane. Oferta przyszłego najemcy została poparta rozeznaniem rynkowym - kontr-oferta firmy słowackiej była podobnej wysokości. Przy wyborze firmy AAA brano pod uwagę także pozycję rynkową oraz jej zaangażowanie w prace innowacyjne. Konkurencja nie była zainteresowana pracami innowacyjnymi. Ponadto wysokość czynszu nie jest stała i zwiększa się wraz ze wzrostem wielkości produkcji dzierżawcy. UW przystępując do negocjacji brał pod uwagę następujące fakty:

⁷⁷ Termin wpłaty do UW zgodnie z art. 5.1¹ umowy UW zawartej z UWRC wynosił [...], a zaliczka od AAA Polska wpłynęła do UWRC 7 października 2014 r.

Wartość księgowa netto budynku według stanu na dzień 31.12.2012 r. wynosiła 9 701 131,94 zł.

Wielkość procentowego udziału w/w wartości w wartości księgowej netto rzeczowych aktywów trwałych wg stanu na dzień 31.12.2012 r. wynosiła 0,66 %.

Wielkość procentowego udziału w/w wartości w aktywach ogółem wg stanu na dzień 31.12.2012 r. wynosiła 0,54%.

Wartość księgowa netto prawa własności gruntu przy ul. Pasteura 5a wg stanu na dzień 31.12.2012 r. wynosiła 2 262 300,00 zł.

Wielkość procentowego udziału w/w wartości w wartości księgowej netto rzeczowych aktywów trwałych wg stanu na dzień 31.12.2012 r. wynosiła 0,15% i 0,13% udziału w aktywach ogółem.

Dodatkowo, Uczelnia zamierzała rozporządzać opisaną wyżej powierzchnią i wyposażeniem. Stawka czynszu bez opłat eksploatacyjnych określona została na [...]. Zgodnie z przyjętymi warunkami [...]. Stawka czynszu zawarta w umowie została przyjęta [...], ponieważ laboratoria i sprzęt będą bezpłatnie wykorzystywane przez jednostki organizacyjne Uniwersytetu Warszawskiego do prowadzenia własnych prac badawczych.

Wartość rynkowa wyodrębnionej powierzchni użytkowej budynku OPBR, która jest przedmiotem dzierżawy wraz z wyposażeniem, określona na podstawie operatu szacunkowego sporządzonego przez uprawnionego rzeczoznawcę majątkowego na dzień 20 marca 2013 r. wyniosła: [...]. Z powyższego operatu szacunkowego wynika również, że wysokość umownego czynszu wyodrębnionej powierzchni użytkowej wraz z wyposażeniem, wynosi [...].”

[Dowód: akta kontroli str. 2496-2497, 2645-2684]

Na okoliczność przyjęcia w umowie dzierżawy [...] niż wynikająca z operatu szacunkowego z 20 marca 2013 r., Kanclerz Uniwersytetu wyjaśnił: „(...) kwota czynszu w operacie szacunkowym dotyczy sytuacji, w której dzierżawca ma wyłączność do korzystania z laboratoriów i sprzętu. Przyjęta w umowie [...] wynika z faktu, że laboratoria i sprzęt oprócz produkcji radiofarmaceutyków przeznaczone zostały również do wykorzystywania przez Uniwersytet Warszawski do prac badawczo-rozwojowych. Zgodnie z przyjętymi warunkami, [...].”

[Dowód: akta kontroli str. 2641]

Wyjaśniając korzyści dla UW z rozwiązania polegającego na udostępnieniu utworzonego OPBR wraz zakupionym sprzętem podmiotowi zewnętrznemu do produkcji radiofarmaceutyków Rektor UW podał: „Ośrodek rozpoczął w krótkim czasie produkcję radiofarmaceutyku FDG na rynek polski, przyczyniając się do powstania warunków konkurencyjnych na rynku radiofarmaceutyku FDG. Operator ośrodka uzyskał zezwolenia potwierdzające, że zbudowane centrum jest wykonane w standardzie GMP, co zakładaliśmy od samego początku i o czym pisaliśmy składając wnioski o finansowanie. UW uzyskał możliwość prowadzenia prac badawczo-rozwojowych nad innowacyjnymi radiofarmaceutykami. Sprzęt został wykorzystany do produkcji i prac badawczo-rozwojowych. UW wydzierżawiając OPBR zapewnił pełne pokrycie przez dzierżawcę kosztów eksploatacyjnych OPBR, które nie obciążały działalności badawczo-rozwojowej oraz otrzymał dodatkową korzyść finansową z tytułu najmu ośrodka. Wymieniona korzyść gwarantowana jest przez okres [...].”

[Dowód: akta kontroli str. 2497]

3.3. Produkcja radiofarmaceutyków w celach naukowych

W OPBR prowadzono działalność badawczą z wykorzystaniem systemu cyklotronu oraz aparatury i sprzętu, zakupionych w ramach projektów współfinansowanych ze środków europejskich. Działalność ta była prowadzona w ramach realizacji:

- 1) projektu „Alternatywne metody produkcji technetu – 99m” (PBS1/A9/2/2012), w okresie od 1 listopada 2012 r. do 31 stycznia 2016 r. Realizowano grant Narodowego Centrum Badań i Rozwoju przyznany konsorcjum trzech instytucji:
 - Narodowe Centrum Badań Jądrowych (NCBJ)– Lider Konsorcjum,
 - Instytut Chemii i Techniki Jądrowej (ICHTJ)– Partner Konsorcjum⁷⁸,
 - ŚLCJ - Partner Konsorcjum.Celem ww. projektu było znalezienie technologii wytwarzania technetu ^{99m}Tc metodą cyklotronową, która mogłaby być wykorzystana w przypadku pojawienia się problemów z wytworzeniem wymienionego izotopu w związku z awariami i zamykaniem reaktorów jądrowych pracujących na wzbogaconym uranie. Taki plan wygaszania reaktorów został podjęty na arenie międzynarodowej. Jednym z efektów tego grantu jest złożone przez ŚLCJ zgłoszenie patentowe o nr P.414054 na układ zewnętrznego stanowiska tarczowego, które pozwala na naświetlanie tarcz stałych wiązką zewnętrzną z cyklotronu PETtrace;
- 2) grantu pt. „Accelerator – based Alternative to Non-HEU production of Mo99/Tc99m” z MAEA, (RESEARCH CONTRACT No 17419). Uczestnikami były trzy ww. instytucje. Celem było znalezienie technologii wytwarzania technetu ^{99m}Tc metodą cyklotronową. Zakończony został synchronicznie z grantem PBS1/A9/2/2012;
- 3) projektu „Otrzymywanie radiofarmaceutyków opartych na radionuklidach skandu dla pozytonowej tomografii emisyjnej”, w okresie od 1 stycznia 2015 r. do nadal (planowane zakończenie 31 grudnia 2017 r.). Uczestnikami były trzy ww. instytucje. Celem jest znalezienie technologii otrzymywania radiofarmaceutyków opartych na radionuklidach skandu dla pozytonowej tomografii emisyjnej. Jednym z efektów tego projektu jest zbudowanie w ŚLCJ (OPBR) linii jonowodowej o dł. ok. 3,4 m łączącej cyklotron PETtrace ze stanowiskiem tarczowym umożliwiającym naświetlanie tarcz z ciał stałych.

Ponadto, w laboratorium badawczym L2 prowadzone były prace badawcze własne ŚLCJ z wykorzystaniem izotopu C-11, w tym synteza metioniny. Działalność badawcza ŚLCJ, dotycząca produkcji innowacyjnych radioizotopów medycznych również we współpracy z IChTJ w Warszawie skutkowałą opublikowaniem 14 opracowań. Rektor UW wyjaśnił: „Prace wykonywane są zarówno na cyklotronie K=160 z wiązką cząstek alfa jak i na cyklotronie PETtrace z OPBR. W ramach tej działalności obroniono kilka prac magisterskich (też w Uniwersytecie Śląskim) i jedną pracę doktorską. Kolejna praca doktorska (w systemie tzw. Co-tutelle, promotor z Polski i z Francji) jest realizowana we współpracy z ośrodkiem ARRONAX we Francji.”

[Dowód: akta kontroli str. 2478-2482]

[...], Rektor UW wyjaśnił: „Umowa dzierżawy pomiędzy UW a UWRC nie została wypowiedziana. ŚLCJ UW nadal korzysta i będzie wykorzystywać ośrodek OPBR do prowadzenia własnych i w ramach konsorcjów prac badawczych, wszak jest to nasza własność. Dotyczy to zarówno cyklotronu z jego infrastrukturą jak i laboratorium L2. Tutaj nie przewidujemy żadnych ograniczeń w czasie. Co do wykorzystania laboratorium L1 na razie nie wypowiadamy się, bo sprawa jest bardzo złożona w chwili obecnej. Zobowiązania finansowe stron również nie uległy zmianie.

⁷⁸ Zwany dalej: „ICHTJ”.

(...) Zgodnie z celem powołania spółki UWRC to ta spółka jest odpowiedzialna za prowadzenie działalności komercyjnej w OPBR. UWRC rozpatruje różne warianty, [...].”

[Dowód: akta kontroli str. 2481, 2483]

NIK zwraca uwagę, że nie doszła do skutku współpraca w zakresie działalności badawczo-rozwojowej prowadzonej w OPBR pomiędzy UW/UWRC a AAA Polska. Rektor UW wyjaśnił: „Jednostka, Środowiskowe Laboratorium Ciężkich Jonów UW podejmowała bezowocne próby współpracy z AAA Polska kilkakrotnie. Rozmowy o współpracy rozpoczęły się 2014 r. i trwały do czerwca 2016r. W pierwszych miesiącach niepowodzenie wspólnych projektów było tłumaczone koniecznością rozpoczęcia w pierwszej kolejności produkcji na rynek polski radiofarmaceutyku FDG. W kolejnych próbach różnymi problemami, których wiarygodności nie możemy ani potwierdzić ani obalić ze względu na brak dostępu do informacji źródłowych. Prowadzone rozmowy miały charakter zarówno wymiany korespondencji mailowej jak i rozmów telefonicznych. (...) Jak wyjaśnił Rektor UW, przyczyną niepodjęcia wspólnej z AAA Polska działalności naukowo-badawczej był brak zgody spółki matki, tj. AAA Francja na zaangażowanie się finansowe w proponowane projekty badawcze.

[Dowód: akta kontroli str. 2478-2479]

AAA Polska, wypełniając postanowienia umowy dzierżawy zawartej 11 stycznia 2013 r. z UWRC, zapewniała dostęp do pomieszczeń i obsługę cyklotronu przy realizacji projektów badawczych, w których ŚLCJ było ich wykonawcą. Realizowane w OPBR projekty przedstawiono powyżej.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Uniwersytet dopuścił do sytuacji, w której ŚLCJ odpowiedzialny za rozliczenia wynikające z umowy dzierżawy, nie egzekwował terminowego wnoszenia przez UWRC płatności, na podstawie faktur wystawionych przez UW w okresie od 10 lipca 2014 r. do 14 grudnia 2016 r. za media i z tytułu publicznoprawnych opłat od nieruchomości (zgodnie z art. 5.3 i 5.4 umowy dzierżawy zawartej pomiędzy UW i UWRC). W 58 przypadkach (na kwotę 565 562,18 zł) na 95 zapłaconych faktur⁷⁹, opóźnienia w ich uregulowaniu wynosiły od 1 do 49 dni, w tym 10 przypadków na kwotę 90 595,59 zł - powyżej 30 dni⁸⁰.

Dopuszczono także do tego, że ŚLCJ odpowiedzialne za rozliczenia nie naliczało na bieżąco kar za zwłokę, dotyczących regulowania przez UWRC ww. faktur po terminie ich płatności. We wszystkich 16 przypadkach wystawionych faktur w dniach od 15 stycznia 2015 r. do 14 grudnia 2016 r., w przypadku których odsetki za zwłokę, wynikające z nieterminowego regulowania zobowiązań były wyższe niż 30 zł⁸¹, odsetki z tego tytułu w łącznej kwocie 1.630,20 zł naliczono i wyegzekwowano dopiero w trakcie kontroli NIK (nota odsetkowa nr 1/D355/2017 wystawiona przez UW 19 maja 2017 r., zapłata 22 maja 2017 r.).

[Dowód: akta kontroli str. 2417-2418, 2430-2432, 2439-2459, 2622-2629]

Kwestor Uniwersytetu wyjaśniła, że nienaliczenie ww. odsetek spowodowane było przeoczeniem. Stwierdziła również „(...) UWRC Sp. z o.o. została powołana przez

⁷⁹ Obejmujących faktury korygujące lecz bez przypadków kompensat faktur.

⁸⁰ Płatności dotyczyły kwot: 286,74 zł, 23 691,49 zł, 6 919,29 zł, 20 589,41 zł, 3 100,18 zł, 10 725,13 zł, 160,57 zł, 6 583,73 zł, 2 649,18 zł, 15 889,87 zł.

⁸¹ Zgodnie z § 5 ust. 5 obowiązującego od 1 stycznia 2015 r. Zarządzenia nr 56 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z 26 listopada 2014 r. w sprawie wprowadzenia Procedury dochodzenia wierzytelności Uniwersytetu Warszawskiego, noty odsetkowe, z uwagi na koszt operacji, wystawiane były w przypadku, gdy kwota odsetek na dzień ich naliczenia przekraczała 30 zł.

Uczelnię, która jest jej jedynym udziałowcem i ryzyko niewywiązywania się Spółki ze zobowiązań wobec UW nie występowało."

[Dowód: akta kontroli str. 2626]

W 6 przypadkach z 16 wystawionych faktur w dniach od 15 stycznia 2015 r. do 14 grudnia 2016 r.⁸², w sytuacji, w której odsetki za zwłokę, wynikające z nieterminowego regulowania zobowiązań były wyższe niż 30 zł, należności zostały uiszczane po upływie 30 dni od terminu zapłaty.

Zgodnie z §§ 4 i 5 ww. zarządzenia nr 56 Rektora Uniwersytetu, w przypadku, gdy opóźnienie w zapłacie przekracza 1 miesiąc od daty wymagalności należności, należy wysłać wezwanie do zapłaty listem poleconym.

W sprawie podejmowania działań przedwindykacyjnych Kwestor UW wyjaśniła: „Z informacji uzyskanych od ŚLCJ wynika, że jednostka ta prowadziła wyłącznie działania przedwindykacyjne obejmujące kontakt telefoniczny, co skutkowało wpłatą przez UWRC należności (nie były wystawiane wezwania do zapłaty). W tej formule skutecznie też dochodzono odsetek od nieterminowych wpłat tj. za notę 1/D355/2017 z 19.05.2017”.

[Dowód: akta kontroli str. 2422, 2622-2624, 2644]

NIK zauważa, że w § 5 ust. 4 ww. zarządzenia jednoznacznie określono tryb postępowania w powyższym zakresie w sytuacji stwierdzenia opóźnienia w zapłacie wynoszącego 1 miesiąc. Ponadto w ww. 6 przypadkach termin płatności mijał odpowiednio: 10 lutego 2016 r. (3), 21 grudnia 2015 r. (1) i 20 lutego 2017 r. (2), a interwencja ŚLCJ została podjęta dopiero w trakcie kontroli NIK, tj. po skierowaniu pytań do Kanclerza UW w tej sprawie. Tymczasem zgodnie z §§ 4 i 5 ww. zarządzenia monitorowanie terminowości zapłaty należności winno być prowadzone na bieżąco, a kontakt z dłużnikiem w przypadku powstania należności wymagalnej winien być udokumentowany.

**Ocena
częstkowa**

W ocenie NIK, odstąpienie przez Uniwersytet od planów produkcji radiofarmaceutyków we własnym zakresie, było sprzeczne z założeniami przyjętymi na etapie planowania działalności OPBR, według których zakładano zarówno prowadzenie przez UW działalności badawczej, jak również działalności produkcyjnej w Ośrodku. Zdaniem NIK wpływ na zmiany w tym zakresie miało m.in. nierzetelne przygotowanie się UW do realizacji inwestycji w zakresie uruchomienia produkcji oraz opóźnienia w oddaniu OPBR. Niemniej jednak NIK zwraca uwagę, że OPBR był wykorzystywany przez UW do prowadzenia badań naukowych, co było możliwe na podstawie zapisów umów dzierżawy OPBR. NIK zauważa ponadto, że nie podjęto działalności badawczo-rozwojowej wspólnie z poddzierżawcą Ośrodka, co było przewidziane w zapisach ww. umów oraz było elementem wskazywanym przez UW jako jedno z uzasadnień wyboru firmy AAA Polska na partnera strategicznego dla realizacji celu działania Ośrodka.

UW egzekwował od UWRC postanowienia umowy dzierżawy w zakresie wpłaty zaliczek i rozliczenia z tego tytułu jednak zdaniem NIK, nie dochował należytej rzetelności w rozliczeniach z UWRC (dzierżawcą OPBR), co skutkowało znacznymi opóźnieniami w egzekwowaniu należnych UW kwot z tytułu rozliczeń za media i podatki przewidziane w umowie do zapłaty przez UWRC oraz powstaniem zaległości w tym zakresie.

⁸² Tj. w okresie obowiązywania Zarządzenia nr 56 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z 26 listopada 2014 r. w sprawie wprowadzenia Procedury dochodzenia wierzytelności Uniwersytetu Warszawskiego.

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁸³, **wnosi o zapewnienie bieżącego monitorowania płatności z tytułu faktur wystawionych przez UW dla UWRC w związku z realizacją umowy dzierżawy OPBR oraz niezwłocznego wystawiania not odsetkowych w przypadku opóźnień w zapłacie.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo
zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 20 grudnia 2017 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler nadzorujący
Katarzyna Gradzik
Doradca ekonomiczny**

.....

⁸³ Dz.U. z 2017 r., poz. 524.